

УРЯДОВИЙ ВІСНИК

АПОСТОЛЬСЬКОГО ВІЗИТАТОРА УКРАЇНЦІВ
У ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ

Р. XI.

СІЧЕНЬ—ВЕРЕСЕНЬ 1959. Ч. 1—3 (38—40)

ЕНЦИКЛІКА

Святішого Вселенського Архієрея
з Божого Провидіння Папи Івана XXIII
до Преподобних Братів Патріархів, Примасів,
Архієпископів, Єпископів і всіх помісних Орди-
наріїв, що в мирі й об'єднанні з Апостольським
Престолом, а також до всього Духовенства та
вірних християн католицького світу

про пленання правди, одности і мира в душі любови.

ПАПА ІВАН XXIII

Преподобним Братам Патріархам, Примасам, Архієпископам, Єпископам і всім помісним Ординаріям, що живуть в мирі і в об'єднанні з Апостольським Престолом, а також усьому Духовенству та вірним християнам католицького світу.

Преподобні Брати — улюблені Сини, привіт вам
і Апостольське Благословення.

ВСТУП

Постійна молодість Церкви.
Спонуки для потіхи й надії.

На Петрів Престол Ми були піднесені, хоч і без ніякої Нашої заслуги, нераз для деякої заохоти й розради приходять нам на думку те все, що Ми бачили й чули про загальну жалобу серед майже усіх народів, і то різних світоглядів з приводу смерти Нашого останнього Попередника. Згодом, коли Ми були покликані до Найвищого Архієрейства, також різні народи, хоч і зайняті іншими подіями та важкими труднощами, звернули свої серця і повні надії думки до Нас. Це безсумнівний наявний доказ, що Католицька Церква процвітає постійною молодістю і є немов «високе знамя між народами» (Іс. 11, 12). З тієї Церкви йде проникаюче світло й солодка любов у відношенні до всіх народів.

А попри те, що Ми сказали, є ще й інші спонуки до потіхи. Як Ми вже проголосили Наш намір скликати Вселенський Собор і Римський Синод, та що хочемо пристосувати до сьогоднішних потреб Збір канонічного права й видати новий цього рода Збір канонів для Церкви Східнього обряду, то цей намір дуже припав до вподоби багатьох людей і народів, бо скріпив спілну надію, що серця всіх людей наполегливо звернуться до змагання за правду та глибше пізнання правди, за спасенню обнови християнських обичаїв і за привернення Єдності, згоди і мира.

А нині, в цім Нашім першім окружнім Посланню (Енцикліці), що його вперше звертаємо до католицького світу, хочемо висловитись про ті три важні справи, а саме про любовне змагання за правду, за Єдність і за мир, бо цього вимагає від Нас апостольський уряд, що його виконуємо. Нехай світло Святого Духа просвічує Нас при Нашому писанню оцього письма і нехай просвічує вас при читанню. А Божа благодать, що діткне ваші душі, нехай спонукає вас до змагання за досягнення бажаних спільних цілей, хоч різні упередження та й немалі труднощі стоять на перешкоді до такого досягнення.

ЧАСТЬ I

ПРО ПРАВДУ

Пізнання правди, передусім правди об'явленої.

Причиною і немов коренем усього лиха, що немов яка отруя затроє поодиноких людей і цілі народи і раси і не дає спокою людським серцям — це незнання правди, щоби́льше, часом не тільки незнання правди, але деколи недоцінювання правди і легкодушна нехіть до правди. Звідси йдуть всякого рода хибні погляди, що немов зараза проникають у людські душі і всякають немов в жили людської спільноти та перевертають все навиворіть з дуже великою небезпекою для поодиноких людей і для цілого людства. Але ж Бог дав нам розум, що має змогу пізнати природні правди. Коли йдемо за вказівками розуму, то йдемо за самим Богом, Творцем людського ума, Провідником і Законодавцем нашого життя. Коли ж, через нашу дурноту, або через нашу нерадивість, або через злобу нашого серця не йдемо за розумом, то відвертаємо наші душі від самого найвищого добра й від слушного правила нашого життя. Вправді, Ми сказали, що природні правди можемо пізнати нашим розумом, а всетаки, зокрема, коли йде мова про релігійні справи й справи добрих обичаїв, то не кожний легко досягає те пізнання, а якщо й досягне, то часто з домішкою деяких хиб. А дотого ті правди, що перевищують сили природи та спромогу розуму, не можемо пізнати в інший спосіб як тільки при допомозі Божого просвічення. Тому то, Слово Боже (Син Божий), що «живе в неприступному світлі» (I. Тим. 6, 16), безконечною любов'ю змилювався над долею людей «стався чоловіком і замешкав поміж нами» (Ів. 1, 14), щоби просвітити «кожну людину, що приходить у той світ» (Ів. 1, 9) та щоби привести всіх не тільки до повної й цілої правди, але й до чесного життя та до вічного щастя. Дятого всі люди є зобов'язані прийняти науку Євангелії, бо якщо відкидається ту науку, то постає загроза для самих основ правди, для чесного й для культурного життя.

Правда Євангелії веде до життя вічного.

Як бачимо, йде мова про дуже важну справу, що з нею найтісніше вяжеться наше вічне спасення. Ті, що по словам Апостола народів, «завжди вчать ся, а ніколи не доходять до пізнання

правди» (II. Тим. 3, 7); і ті, що говорять, що людський розум неспроможний певно й безпечно пізнати правду; і ті, що відкидають Богом обявлені правди, конечні для нашого вічного спасення, всі вони без сумніву є далекі від Христової науки та від виразної думки Апостола народів, що каже: «Прийдемо всі до єдності віри та до пізнання Сина Божого... Щоби ми не були вже більше хиткими дітьми, що йдуть за подихом вітру наук лихих людей через людське лукавство і через зручну хитрість обману. Але, поступаючи по правді в любові, щоби ми зростали у всьому силою Того, що є головою усьому, Христос. Його силою росте ціле тіло, завдяки різним зв'язкам (суглобам), що дають йому єдність, росте по мірі ділання кожного свого члена для збудування самого себе в любові» (Еф. IV, 13—16).

Обовязки друкованого слова відносно правди.

А хто з розмислом і легкодушно побороє пізнану правду, хто в слові, хто в письмі, а дехто цілою своєю діяльністю і послугується оружжям брехні, щоби притягнути до себе простеньких людей, та й щоби перетворити на свій лад недосвідчені та м'яккі мов віск уми молоді, той безперечно зловживає людське незнання й невинність і виконує каригідне діло.

Тож мусимо тут нап'їмнути тих всіх, що через видання книг, журналів та газет, що їх нині така велика кількість, мають великий вплив на поучування й на виховання громадян, зокрема молоді, на вироблення їхньої думки та на спрямування звичаїв, щоби вони докладно, обережно й второпно поширювали правду. Вони мають дуже тяжкий обовязок не поширювати брехні, ані хиб, ані неморальности, але поширювати тільки правду і тільки те, що спонукує до плекання чеснот і чесних діл, а не до пороків.

Зі смутком завважуємо, що й тепер трапляється те, на що вже скаржився наш Попередник, невмирущої памяти, Папа Лев XIII, що «що зухвало поширюється брехню... в великих та малих книгах, на сторінках щоденної преси та через спокусливі театральні вистави» (Лист: «Сепенумеро консідерантес — Частіше розважаючи», А. Л., т. III, 1883, ст. 262); з великим смутком завважуємо, що «видається книги і журнали, щоби висміяти чесноту і щоби похвалити порок» (Лист: «Ексеунте іам анно — Вже минулого року», А. Л., т. III, 1888, ст. 396).

Радіо, кіно й телевізія.

А нині, як добре знаєте, Преподобні Браття і улюблені Сини, до того всього приходять ще радіопередачі та кінові й телевізійні передачі, — ці останні вже легко бувають і по домах. Те все могло би служити і для заохоти до чесних і праведних діл і до християнської чесноти, але, нажаль, через ті засоби, часто можуть постати, зокрема в серцях молоді, погані обичаї, зіпсуття, хибний світогляд та примани до нечистих пороків.

Тож треба тій шкідливій зброї протиставити зброю правди та праведности, з тим наміром, щоби з належним завзяттям спинити силу цього лиха, що з дня на день щораз більше поширюється. Злій та брехливій пресі треба протиставити добру і правдомовну пресу. Злим радіопередачам і кіновим та телевізійним передачам, що заманюють до хибного світогляду й до зіпсуття, треба протиставити такі передачі, що плекають правду і намагаються зберігати ненарушену чесність обичаїв. В цей спосіб ті нові винаходи, що можуть накоїти дуже багато лиха, нехай радше стануть для людей знаряддям спасення і добродійства, будучи рівночасно засобом чесною розривки. Оттак прийшов би лік відтам, звідки часто походять трійливі речі.

Релігійна байдужість.

Не бракує й таких людей, що хоч свідомо на ділі не побороють правди, але відносяться до неї з найбільшим недбальством і легкодушністю, не зважаючи на те, що Бог дав нам розум на те, щоби шукати й досягнути правду. Цей нечесний спосіб поступовання веде просто до такого глупого погляду; що мовляв треба однаково відноситись до всіх релігійних світоглядів без різниці чи вони правдиві, чи фалшиві. «Така засада — як казав цей самий Наш Попередник — приготовляє загибель для всіх релігій, а передусім для католицької релігії, що є одинока правдива, отже не може бути зрівнана з іншими релігіями, без найбільшої несправедливості» (Енцикліка: «Гуманум генус — Людський рід», А. Л., т. IV, 1884, ст. 53). Заперечування всякої різниці між такими противорічними собі речами, може привести до такого погубного висновку, що взагалі не допускається ніякої релігії, ні в теорії, ні на практиці. Якже міг би Бог, що по своїй природі є сама правда, погоджуватись чи терпіти таку байдужість, таке недбальство, таку дурноту людей, що в справах від яких залежить вічне спасення нас усіх, не завдають собі труда, не нама-

гаються шукати й знайти кінцевої правди і не дбають про те, щоби віддати Богові, Йому одному, належну честь?

Нині посвячується стільки труду і стільки наполегливості на вивчення людських поучень і на поступ людського знання так, що це наше сторіччя слушно й справедливо може славиться чудовими здобутками в наукових дослідях. Чому ж не можна би ужити таких самих зусиль, а навіть і більших, щоби досягнути певного й безпечного пізнання тієї науки, що відноситься не до цього земного та переминаючого життя, але до небесного й вічного життя? Та ж тільки тоді, коли дійдемо до правди, що йде з Євангелії тобто правди, що її треба застосувати в життю, тільки тоді наша душа зможе втішатися спокійним посіданням мира й радості і то такої радості, що безмежно перевищує ту радість, що могла би вийти з людських дослідів і з тих чудових винаходів, що їх щодня виславляється аж попід небеса.

ЧАСТЬ II

ПРО ЄДНІСТЬ, ПРО ЗГОДУ Й ПРО МИР

Правда дає великі користі для справи миру.

З хвилею досягнення повної, цілої та щирої правди мусить конечно прийти єдність умів, єдність сердець і єдність дій. Бо головна причина всякої незгоди, порізнення й розбіжності думок — це або незнання правди, або, що ще гірше, це поборювання відомої й наявної правди, часто для самої вигоди й користі, що їх дехто сподіється осягнути через поширювання фальшивих поглядів, або також те каригідне засліплення, що спонукує людей до намагання легкодушно й поблажливо оправдувати людські пороки й лихі діла.

Тож треба конечно, щоби всі, чи вони звичайні громадяни, чи вони такі, що в їхніх руках є доля цілих народів, повинні щиро полюбити правду, якщо хочуть досягнути того мира й згоди, з яких походить справжній мир і добробут для одиниць і для спільноти.

До такої згоди й мира звиваємо поіменно тих, що кермують державами. Ми, що є поставлені понад усякі спори поміж народами, Ми, що всі народи обіймаємо однаковою любов'ю ані не оглядаємося на ніякі земські користі, без ніяких спонук політич-

ного верховодства, без ніяких пристрастей цього земського життя, думаємо, що оці Наші слова про цю дуже важну справу, можуть без застережень осудити і спокійно вислухати всі люди якоїнебудь народности.

Бог сотворив людей, щоби були братами.

Бог сотворив людей, щоби жили між собою не як вороги, але як браття. Він дав їм землю, щоби вони своїм зусиллям і працею її управляли, щоби всі користувались її плодами та й щоби всі мали все те, що конечне для їхнього утримання й на всякі потреби життя. А різні народи, це ж ніщо інше, як спільноти людей, братів, що повинні не тільки дбати про своє власне добро, але в братній співпраці повинні рівнож дбати про спільне добро цілого людства.

Зрештою перебіг цього смертного життя не можна вважати за цілє саму в собі, немов би це життя було тільки для заживання приємностей. Перебіг цього смертного життя веде не тільки до тілесного закінчення, але також веде до життя безсмертного й до вічної батьківщини. Якщо цю науку і цю повну потіхи надію виринається з людських душ, тоді впаде всякий змісл життя. І тоді неминучо вибухають в людських душах пристрасті, чвари й взаємне поборювання, що їх ніщо не в силі успішно спинити. Не ясніє тоді для людських умів оливна галузка мира, але палають смолоскипи незгоди, а людська доля стає майже подібна до долі нерозумних звірят, а може та доля є ще гірша, бо ми обдаровані розумом, надуживаємо його й можемо змагати до щораз гіршого та й щораз нижче впасти, що нажаль, частіше трапляється, і дійти до того, що як колись Каїн осквернюємо землю тяжким злочинном пролитію братньої крови.

Отже насамперед якщо хочемо — а хто ж не хотів би того — спрямувати нашу діяльність на шлях справедливости, то передусім мусимо обновити правильні засади в наших серцях та в наших умах.

Якщо ми називаємо себе братами, якщо ми є братами, то, як учасники спільної долі в цьому життю і в майбутньому вічному життю, чому ж ми ворогуємо між собою й стаємо неприятелими й противниками других людей? Чому ж маємо завидувати другим, чому нещавидіти їх та й приготовляти на наших братів смертоносну зброю? Вже досить навоювались люди, вже досить велике число молоді в квіті віку проляло свою кров. Вже забагато могил тих, що впали в війні вкриває землю, а те все сильним го-

лосом накликує всіх до згоди, до єдності та до справедливого мира, що його вже раз треба досягнути.

Кожний нехай звертає свою увагу не на те, що ділить та розєднює людей, але радше на те, що їх може обєднати в спільному порозумінні та й у взаємній пошані.

Єдність і згода між народами.

Якщо змагається до мира (а це зобовязує всіх), а не до війни, — і якщо всі змагають щиро до братньої згоди між народами, тоді і тільки тоді можна буде знайти правильну і щасливу розвязку на всі спірні справи. Тоді можна буде у взаємному порозумінні знайти й постановити такі засоби, що можуть привести ціле людство до тієї побажаної єдності, що в ній поодинокі народи у всьому мали би забезпечені власні права до свободи без шкоди для других народів. Немає сумніву, що до тієї єдності не можуть причинитися ті, що поневолюють других і позбавляють їх належної їм свободи. Цю думку висловив Наш мудрий Попередник, безсмертної пам'яті Лев XIII: «Для погамування славолюбства чи пожадання чужого майна та й для погамування суперництва, що є головними запальниками воєн, немає нічого відповіднішого як тільки християнська чеснота, зокрема ж чеснота справедливості» («Лист, Прекляра ґратуляціоніс — Знамениті побажання, А. Л., т. XIV, 1894, стор. 210).

Зрештою, якщо народи не дійдуть до тієї братерської єдності, що ґрунтується на заповідях справедливості й підсичується любовю, то справи людства остаються у дуже тяжкій небезпеці. Тож здорово думаючи люди нарікають і боліють над тією непевністю, бо не знати, чи йдемо до тривалого, правдивого та щирого мира, чи радше все котиться в найбільшому засліпленню до нової, страшної війни. Кажемо: в найбільшому засліпленню; бо якщо — не дай Боже — прийшло би до нової війни, то теперішня нова й страшна зброя принесе для всіх народів, так для побідників, як і для побіджених, ніщо інше як тільки безмежну різню й безмежну руїну.

Тому просимо всіх, а передусім керманічів держав, щоби застановились над тим розважно й уважно перед Богом суддею та й щоби охоче й радо шукали всіх шляхів, що ведуть до тієї необхідної єдності. Бо та згідлива єдність — як Ми вже сказали — є одинока, що без сумніву збільшить і добробут народів, але її (ту згідливу єдність) можна досягнути тільки тоді, коли прийде за-

спокоення умів, коли будуть забезпечені належні права всім і коли всюди запанує належна свобода Церкви, свобода держав та свобода поодиноких громадян.

Єдність і згода між суспільними класами громадян.

Цю саму побажану згідливу єдність, що повинна бути між народами усіх рас треба конечно щораз більше закріпити поміж різними класами громадян. Бо якщо цього не буде, то може зрости взаємна ненависть і суперництво, що їх вже нині видно. А з того прийдуть заворушення мас, шкідливі перевороти, а деколи й взаємне винищування, а разом з тим прийде поступенне зубожіння і шкода для приватного та публичного майна. Добре казав цей самий Наш Попередник Лев XIII: «Бог звелів, щоби в людській спільноті були різні класи людей, але заразом хоче, щоби між ними були приязні й справедливі відносини» (Лист: «Пермоті Нос — Спонукані», А. Л., т. XV, 1895, стор. 259). Бо як «у тілі співіснують різні члени так, що маємо в тілі гармонійний устрій, що називається симетрія, так само природа вимагає, щоби в суспільному співжиттю різні класи взаємно себе доповняли і щоби співпрацюючи між собою причинялися до справедливої рівноваги. Одна класа вимагає другої: немає капіталу без праці, ні праці без капіталу. Згода дає красу та лад у світі» (Енцикліка: «Рерум новарум», А. Л., т. XI, 1891, стор. 109). Отже якщо хто поважується заперечити цю різnorodність суспільних верств, той противиться самим законам природи. А ті, що противляться приязній та конечній співпраці різних суспільних кругів, вони без сумніву змагають до заколоту та до порізнення серед людської спільноти, з найбільшою шкодою та небезпекою для особистого й суспільного добра. Зрештою, як мудро ствердив інший Наш Попередник, безсмертної пам'яті Папа Пій XII-тий: «в народі, гіднім того імені, всі нерівності, що походять зі самої природи, а не з химерного людського вирішення, отже всі нерівності відносно культури ума й серця, всі нерівності з огляду на господарські справи і з огляду на різні умовини громадського життя — якщо тільки завжди збережеться справедливість і взаємна любов, то ті нерівності не є перешкодою для спільних братніх відносин» («Різдвяне Послання 1944», Промови й радіопослання Й. С. Пія XII, т. VI, стор. 239). Поодинокі класи та різні суспільні верстви можуть боронити свої права, якщо це роблять законно, не насильно, без нарушення

з кривдою прав других людей, бо ті права також треба вповні зберігати. Всі є братами; треба отже все ладнати, приязно й у взаємній братній любові.

Деякі позначки відпруження.

Тут треба признати і це дає деяку надію на краще майбутнє, а саме, що останніми часами спостерігається подекуди поміж суспільними верствами щораз менше заострення та щораз менше напруження в їхніх взаємовідносинах, як це ствердив і Наш недавній Попередник в своїй промові до католиків Німеччини: «Страшне нещастя, що вас так тяжко діткнуло, в часі останньої війни, принесло бодай ту користь, що в багатьох верствах вашого народу зникли упередження, зникла надмірна користололюбність, злагідніли значно класові розбіжності, а люди краще зжилися зі собою. Бо спільне нещастя це також спасенна, хоч і не дуже мила вчителька карности» («Радіопослання з нагоди 73 Конгресу німецьких католиків», Промови і радіопослання Й. С. Пія XII, т. XI стор. 189).

Справді нині вже зменшилася та віддаль, що існує між різними громадськими класами, що такі помножилися вони і не є обмежені до тієї двокласовости, у якій одна дає капітал, а друга дає працю. Нині вже для всіх громадян отворені двері вступу до різних клас, а ті, що відзначаються працьовитістю й здібностями мають змогу поступити на вищі степені громадського устрою. А якщо мова йде про тих, що живуть з праці рук, то не без потіхи спостерігається щораз нові намагання створити щораз більше людські ті умовини, серед яких працюють робітники, чи по фабриках, чи по інших ділянках праці. Услід за тим у відношенні до робітників доцінюється не тільки їхню господарську вартість, але є й намагання до підвищення та поліпшення їхнього життєвого рівня.

Деякі завваги відносно важних робітничих питань.

А все ж треба ще багато зробити. Бо осталося ще забагато нерівностей, забагато причин до спорів поміж різними верствами, а ті причини походять деколи з певного або й з цілком неправильного поняття про право власности саме серед тих людей, що занадто шукають власних вигод та користей. Тут треба додати жак-

ливе явище безробіття, що тяжко й болючо дотикає й давить численних робітників, а здається, що те безробіття бодай під теперішню хвилю може з часом створити ще більші труднощі, якщо взяти під увагу те, що часто досконалі машини виконують працю замість робітників. Над тим безробіттям болів вже Наш Попередник блаженної пам'яті Пій XI, кажучи: «Бачимо майже безмежне число чесних ремісників і їхніх родин, що змушені до безділля і до життя в найбільших недостатках. А ті ремісники тільки одного бажають, чесно заробити собі на хліб, що його благають з Божого доручення у Небесного Вітця. Їхні ридання зворушують Наше серце і кажуть Нам повторити з тим самим ніжним співчуттям ті слова, що вийшли зі Солодкого Серця Божественного Учителя на вид ослабленої голодом товпи людей: «Жаль мені тих людей» (Марк. 8, 2; А. А. С., т. XXIII, 1931, стор. 393—394).

Отже, якщо хочемо й намагаємося досягнути так побажані взаємні приязні відносини між клясами людей — а всі повинні того хотіти й до цього змагати — то об'єднуючи приватні й прилюдні зусилля та підтримуючи відважні почини, треба старатись всіма силами, щоби також і простенькі люди могли своєю працею і своїм потом здобути собі все конечне до життя і чесно й певно забезпечити себе й своїх рідних на майбутнє. Дотого так уже є, що нинішні життєві умовини впровадили в спільне життя деякі вигоди, що від них не можна виключати бідніших людей.

Тож дуже наполегливо напамінаємо тих відповідальних провідників різних ділянок людської праці, що від них просто залежить доля й життя робітників, щоби вони брали під увагу не тільки господарську вартість робітників, тобто ту користь, що їй приносять робітники своєю працею, і щоби не тільки забезпечили права робітників до їхньої належної заплати за працю, але щоби їх також справді шанували як людей, а радше як братів. Нехай ті провідники також стараються, щоби робітники у відповідній мірі щораз більше мали участь в користях із здобутків праці і щоби вони почували себе немов співзацікавлені долею цілого підприємства. Тому напамінаємо, щоби права й обов'язки власників щораз краще були наладнані й узгіднені з правами й обов'язками робітників та й щоби різні відносні товариства «не виглядали як зброя для роблення кривди або для оборони перед кривдою, бо та зброя викликає спротив і впертість, отже щоби ті товариства не були як та ріка, що прорвала греблю і розливається, але щоби вони були радше як той міст, що лучить противні береги» («За стійкий соціяльний лад»; Промови і радіопослання Й. С. Пія XII, т. VII, ст. 350). Але передусім треба стара-

тись, щоби поступові в господарській ділянці, про що Ми вже згадали, відповідав не менший поступ також і в моральній ділянці так, як цього вимагає гідність християн, а навіть сама людська гідність. Бо що ж зможе робітникам досягнення більших достатків і вищого життєвого рівня, якщо вони на нещастя мали би втратити чи хочби тільки занедбати ті вищі добра, що належать до безсмертної душі. Намічені надії можуть сповнитись тільки тоді, коли наука Католицької Церкви про робітниче питання буде переведена в життя, і якщо всі будуть старатися плекати в собі, і якщо будуть заохочувати і других, великих і малих, до плекання чесноти любови, що є немов пані й королева всіх чеснот. Бо те побажане спасіння має прийти як овоч великого вияву любови: розуміється християнської любови, що є змістом цілої Євангелії, отже любови завжди готової до жертви за других. Вона, та любов, є найуспішнішим протиділаючим засобом проти гордості й себелюбства теперішнього віку. Святий Апостол Павло накреслив божеські черти чесноти любови, кажучи: «Любов є терпелива, милосердна; не шукає свого, все зносить, все терпить» (I Кор. 13, 4—7; Лист: Інтер ґравес — Серед тяжких, А. Л., т. XI, ст. 143—144).

Єдність і згода в родинах

Вкінці по-батьківськи наминаємо всі родини, щоби вони старалися досягнути й закріпити ту згідливу єдність, до якої Ми візвали всі народи, і тих народних провідників та всі кляси громадян. Якже могли би існувати в людській спільноті мир, єдність і згода, якщо того мира, єдності й згоди не було би в родині? Та впорядкована й гарна єдність, що завжди повинна панувати в родиннім огнищі, походить з нерозривного звязку і зі самої святости християнського подружжя, вона багато починається до порядку, поступу й добробуту цілої людської спільноти. Батько, немов заступає місце Бога в родині і то не тільки з огляду на батьківську власть, але він повинен прикладом свого праведного життя дати приклад другим членам родини. А мати, своєю лагідністю й своїми чеснотами лагідно й рішучо повинна провадити дітей в дома. Зглядом мужа повинна бути поблажлива, повинна його любити і разом з ним повинна дбайливо виховувати дітей на чесних і побожних християн, бо ж вони є найціннішим даром Божим для родичів. Діти мають бути завжди послухні, мають любити своїх родичів і бути для них не тільки потіхою, але якщо треба то й поміччю. Нехай паує в родинних огнищах та любов, якою горіла Пресвята Родина в Назареті. Не-

хай процвітають в родинях всі християнські чесноти, нехай панує однодушність, і нехай ясніють приклади чесного життя. Нехай ніколи — про що гарячо благаємо Бога — не бракує тієї доброї, лагідної й конечної згоди. Бо якщо хитаються святі основи християнської родини, якщо відкидається або занедбується заповіді Божественного Спасителя в тій справі, тоді хитаються й основи держави, а людська спільнота є у великій небезпеці, на нещастя й на втрату для всіх громадян.

ЧАСТЬ ІІІ

ПРО ЄДНІСТЬ ЦЕРКВИ

Спонуки для надії сперті на молитві Христа.

А тепер треба дещо сказати про ту єдність, що в особливіший спосіб лежить Нам на серцю, бо з тою єдністю найтісніше зв'язаний архієпископський уряд, що його Нам Бог поручив, тобто про єдність Церкви.

Безперечно всі знають про те, що Божественний Спаситель оснував таку спільноту, що має зберегти свою єдність аж до кінця світу, згідно з тими Його словами: «Ось я з вами по всі дні до кінця віку» (Мт. 28, 20). І за ту справу благав Він гаряче Небесного Вітця. І ця молитва Ісуса Христа була напевно мила для небесного Вітця й була вислухана із-за Його побожності й підчинення (гл. Євр. 5, 7) Божій Волі: «Щоби всі були одно, як ти, Отче, в мені і я в тобі, щоби й вони в нас одно були» (Ів. 17, 21), дає Нам і скріплює Нашу солодку надію, що вкінці таки колись усі вівці, що не є з цього стада, забажають до нього вернутися так, щоби по словам Божественного Спасителя: «було одно стадо й один пастир» (Ів. 10, 16).

Ця наймиліша надія сильно заохотила й спонукала Нас проголосити Наш намір скликати Вселенський Собор, в якому візьмуть участь Преосвященні Єрархи з цілого католицького світу, щоби розглянути важливі справи віри. Головним завданням Собору буде розглянути справу поширення й зросту католицької віри й справу правдивої обнови обичаїв серед християнських народів, а також справу кращого примінення церковної дисципліни до вимог і потреб нашого часу. І це буде чудовий вияв правди,

єдності та любови; вияв, що його завважуть також і ті, сподіємося, що стоять здалека від цієї Апостольської Столиці, і відчують те миле запрошення, щоби шукати та й досягнути ту єдність, що за неї благав Небесного Вітця гарячими молитвами Ісус Христос.

Бажання єдності серед незєдинених.

Таж Ми знаємо, а це для Нас правдива розрада, що останніми часами в багатьох спільнотах, що не є обєднані з Престолом Святого Петра, проявляється деяка прихильність до католицької віри й до устрою Католицької Церкви, а також зросла пошана зглядом цієї Апостольської Столиці, бо любов правди усуває всякі упередження. Також знаємо, що майже всі християнські спільноти, хоч не всі з Нами зєднані, а й між собою поділені, далі носять почесну назву християн; вони відбули вже немало Зїздів, щоби навязати звязки між собою і в тій цілі установили окремі Ради. Це ж доказ, що вони мають спільне бажання дійти до деякої єдності.

Єдності Церкви хоче Божественний Основник Церкви.

Немає найменшого сумніву, що Божественний Спаситель, коли установив свою Церкву, то наділив її і скріпив її дуже тривкою основою єдності, — а припускаючи, хоч це ніяк неможливе, — якщо Він цього не був би зробив, то був би створив річ зовсім нетривалу і з часом змінливу так, як це буває з майже всіма філософськими школами, що здані на самоволю різних поглядів різних людей, з бігом часу одні за одними постають, змінюються, а вкінці зникають. А кожний бачить, що це було би противне божественній науці Ісуса Христа, що є «дорогою, правдою й життям» (Ів. 14, 16).

Ця єдність, Преподобні Брати й улюблені Сини, як Ми сказали, не повинна бути пуста, непевна та переминаюча, але тривка, стала й певна. (гл. Енцикліка Пія XI: «Морталіум анімос — Смертні душі», про плекання правдивої релігійної єдності, А. А. С., т. XX, 1928, ст. 5 і наступні). Якщо її бракує серед інших християнських спільнот, то її напевно не бракує Католицькій Церкві і це може легко спостерегти кожний, що тій Церкві приглядається. Бо та єдність прикрашена такими трьома прикметами: єдність навчання, єдність заряду та єдність Богопочитання. І вона та єдність є така, що її можуть бачити всі, всі можуть

Її пізнати й за нею йти. Вона (та єдність Католицької Церкви) до того є й така, що з волі Свого Божественного Основника, в ній мають зібратись усі вівці в одне стадо, під проводом одного Пастиря. І так до того єдиного батьківського дому, що побудований на скалі Петровій мають бути скликані всі сини. Треба намагатись в цьому домі зібрати по братньому всі народи, як в одинокому Божому царстві, що його громадяни є злучені вже тут на землі згідливістю умів і сердець на те, щоби колись в небі зажити вічним щастям.

Єдність віри.

Католицька Церква наказує вірити непохитно й докладно у все те, що Бог об'явив, тобто у все те, що є змістом Святого Письма, або в святому Переданню усному чи записаному та й у все те, що визначили та вирішили впродовж сторіч, починаючи від апостольських часів, Христові Намісники і законні Вселенські Собори. Якщо бувало хто зійшов з того правильного шляху, то Церква своєю материнською властю ніколи не переставала взивати його, щоби він завернув на правильний шлях. Бо вона добре знає і тримається того, що є тільки одна правда і що не може бути таких «правд», що собі протирічать. Вона повторює, як свою власну засаду св. Апостола Павла: «Бо нічого не можемо ми проти правди, але за правду» (II. Кор. 13, 8).

Є однак немало справ, над якими і Католицька Церква дозволяє богословом сперечатись, бо ці справи або не є цілком певні, або, як сказав славний англійський письменник Кардинал Генрик Ньюмен, такі суперечки не розривають єдності Церкви. Вони, радше, служать для глибшого та кращого зрозуміння визначених правд (догм), або приготавляють дорогу до пізнання правди і забезпечують її, бо саме з протиставлення різних думок виходить нове світло (гл. I. Г. Ньюмен, Труднощі Англіканців, т. I, розділ X, ст. 261 і наступні). А всеж таки завжди треба триматися тієї гідної й загальної засади, що висловлена часом іншими словами тут і там має за собою різних авторів, а саме засади такої: в конечних справах єдність, в сумнівних справах свобода, але в усіх справах любов мусить бути збережена.

Єдність керми чи заряду.

Кожний бачить, що в Католицькій Церкві існує єдність керми чи заряду. Бо вірні християни є підчинені священикам, а свя-

щеники Єпископам, що їх «Святий Дух поставив . . . , щоби рядили Церквою Божою» (Діян. 20, 28); а Єпископи так поодинокі як і всі разом підпорядковуються Римському Архієреєві, що його треба узнати як Наслідника того Петра, що його Христос Господь поставив як скалу й основу для своєї Церкви (гл. Мт. 16, 18), і йому одному в особливіший спосіб дав власть вязати та розвязувати на землі (гл. Мт. 16, 19), скріпляти братів своїх (гл. Лк. 22, 32) й пасти ціле стадо (гл. Ів. 21, 15—17).

Єдність Богопочитання.

Відносно єдності Богопочитання, то всі знають, що Католицька Церква завжди від самого початку мала, не більше ані не менше, а тільки сім Святих Тайн, одержаних немов у священному спадку від Ісуса Христа. Тих сім Святих Тайн вона не переставє уділювати по цілому католицькому світі на корм для піддержування та плекання вищого життя у серцях вірних християн. Також всі знають, що в Католицькій Церкві є одна й та сама євхаристійна жертва, що в ній сам Христос, наш Спаситель і наш Відкупитель, в дійсний, але безкровний спосіб, як колись розпятий на хресті на Голгофті, жертвується щодня за нас усіх і милосердно виливає на всіх нас безконечні скарби своєї ласки. Тому добре й слушно казав св. Кипріян: «Не можна створити якого іншого вівтаря, ані не може бути якого нового священства поза тим одиноким вівтарем й одиноким священством» (що його установив Ісус Христос) (Лист, 43, 5; Корп. Вінд. III, 2, 594; гл. Лист, 40, в Мінь, ПЛ. 4, 345). Але всі знають, що це не перешкоджає, щоби в Католицькій Церкві були дозволені різні обряди, що дають Церкві більшу красу і вона, немов дочка Найвищого Царя убрана в пишні шати (гл. Пс. 44, 15).

Саме підчас Євхаристійної Жертви католицький священник молиться гарячо, щоби всі прийшли до тієї справжньої та згідливої єдності, а жертвуючи милосердному Богові непорочного Агнця благає передусім «за святу Католицьку Церкву, щоби її обдаровував миром, щоби її зберігав, щоби нею рядив по цілій землі»: «разом з нашим Папою, твоїм слугою і зі всіма тими, що є вірні твоїй правдивій науці, є визнавцями католицької й апостольської віри» (Канон, лат. Св. Літургії).

Батьківське запрошення до повернення єдності.

Цей чудовий вияв єдності, що нею відзначається і ясніє тільки одна Католицька Церква, ті її побажання й благання, що ними вона просить Бога про ту єдність для всіх, нехай зворушать вас і спасенно порушать ваші серця, кажемо вас усіх, що відколюлися від цього Апостольського Престолу.

Дозвольте, що з гарячим бажанням Нашого серця назвемо вас братами й синами. Дозвольте Нам, щоби в Нашому люблячому батьківському серці зростала й скріпилась надія на ваш поворот. Мило Нам звернутися до вас з тією самою пастирською наполегливістю, що її виявив Александрійський Єпископ Теофіль у своєму зверненні до своїх братів і синів в часах, коли нещасний роздор нищив нещиту ризу Церкви. Оце його слова: «Мої любі брати й сини, ми як учасники небесного покликання маємо наслідувати, кожний по своїй змозі, Ісуса Христа провідника й творця нашого спасення. Плекаймо ту покору серця, що підносить вгору духа; ту любов, що об'єднує нас з Богом; ту щирю віру в Божі таїнства. Оминайте роздорів, уникайте незгоди, плекайте в серцях взаїмну любов. Слухайте слів Христа, що каже: «по тому пізнають, що ви мої учні, якщо будете взаїмно любитись» (гл. Проповідь: про таїнственну вечеру, III, 77, 1027).

Зверніть, просимо вас, вашу увагу на те, що взиваючи вас з найбільшою любов'ю до церковної єдності, не запрошуємо вас до чужої хати, але до спільного батьківського дому. Тож дозвольте Нам висловити те наше побажання «в серці Христа Ісуса» (Філіп. 1, 8) і заохотити вас, щоби ви пам'ятали про ваших батьків, «що проповідували вам слово Боже, тож дивіться на кінець їхнього життя і переймайте їхню віру» (Євр. 13, 7). Славні небесні хори Святих, що їх кожний з ваших народів дав для Неба, зокрема ті, що своїми друкованими творами правильно й ясно передали науку Ісуса Христа та її пояснили, вони теж здається й прикладом свого життя запрошують вас до єдності з цим Апостольським Престолом, що з ним і ваша християнська спільнота впродовж стільки сторіч була об'єднана в спасенній єдності.

Звертаємося отже до вас усіх, що не є в єдності з Нами, як до братів, уживаючи слів Св. Августина: «Хочуть, чи не хочуть того, вони наші браття. Щойно тоді вони перестали би бути нашими братами, якщо перестали би відмовляти молитву: Отче наш» (Св. Августин, Пояснення II, 29 до Пс. 32; Мінь, III, 36, 299). «Любім Господа Бога нашого, любім Його Церкву: любім Його як Батька, а Церкву як Матір; Його як Господа, а Її як Його слугу,

бо ми сини Його слуги. Це подружжя (Господа з Його слугою) звязане великою любовю; нікому не вдасться таке, що міг би образити одну сторону, а рівночасно позискати для себе другу сторону... Що тобі допоможе, що ти не образив Батька, коли він карає за образу матері?... Тому, Дорогі, держіться всі спільно Бога вітця й матері Церкви» (Св. Августин: Пояснення II, 14 до Пс. 82, Мінь, ПЛ. 37, 1140).

Конечність особливих молитов.

Для забезпечення єдності Церкви й для поширення Христового стада й Христового Царства, Ми заносимо наші гарячі молитви до Милосердного Бога, Дателя небесного світла й всіх благ, й звиваємо до наполегливих молитов і всіх Наших Братів й Синів у Христі.

Добрий вислід майбутнього Вселенського Собору напевно більше залежить від святого змагання наших гарячих спільних молитов, ніж від людської дії чи від людської справності. До заношення до Бога тих молитов запрошуємо з любовю також і тих, що хоч не є з цього Нашого стада, але Господа Бога бояться й почитають і щиро намагаються сповняти Його заповіді.

Цю Нашу надію нехай скріпить і доповнить архієрейська молитва Ісуса Христа: «Отче святий, збережи їх у твоє ім'я, тих, що дав ти мені, щоб вони були одно, — як і ми... Освяти їх для правди: Твоє слово правда... Та не тільки за цих прошу, але й за тих, що ввірують в мене через їх слово..., дай щоб вони були звершені в одно» (Ів. 17, 11, 17, 20, 21, 23).

Згідлива єдність духовна, це джерело мира й радости.

Повторюємо цю молитву Ісуса Христа враз з обєднаним з нами католицьким світом, не тільки під впливом гарячої любови до всіх народів, але й під впливом євангельського духа покори. Ми знаємо смиренність Нашої особи, що її Бог, не задля наших заслуг, а тільки своїм незбагнутим рішенням зволив піднести до гідності Вселенського Архієрея. Тому звертаємо до всіх Наших братів і синів, що відділені від цього Престолу Святого Петра, ці слова: «Я є... Йосиф, ваш брат» (Битія, 45, 4). Прийдіть: «зрозумійте нас» (II Кор. 7, 2). Ми нічого іншого не бажаємо, нічого іншого не хочемо, нічого іншого не просимо в Бога, тільки вашого спасіння і вашого вічного щастя. Прийдіть; а з тієї поба-

жаної єдності й згоди, яку повинна кріпити й плекати братня любов, настане великий мир. Той мир, «що вищий від усякого розуму» (Филип. 4, 7), бо він прийде з неба. Той мир, що його Христос, через співаючих над своїми яслами Ангелів, звістив людям доброї волі (гл. Лк. 2, 14). Той мир, що його Христос після встановлення Пресвятої Евхаристії, Тайни і Жертви дав нам тими словами: «Мир оставляю вам, мир мій даю вам; не так, як дає світ, я його даю вам» (Ів. 14, 27).

Мир і радість. Так, також і радість, бо ті, що дійсно й кріпко належать до Таїнственного Христового Тіла, а ним є Католицька Церква, є учасниками того життя, що з божественної Голови Христа переливається на поодиноких членів, і вони заховуючи всі заповіді й доручення нашого Спасителя, також в дочаснім життю можуть заживати тієї радості, що є завдатком і передвісником небесного і вічного щастя.

Мир душі має бути діяльний.

Але той мир, це щастя за час цього нашого земського життя, є ще недосконалий. Це ще не є зовсім спокійний й погідний мир. Є це мир діяльний, а не бездільний і безтрудний. Зокрема є це воюючий мир проти всіх хиб, що на око прикриті облудним видом правди, мир воюючий проти спокус і приман до різних пороків, вкінці проти всякого рода ворогів душі, що можуть ослабити, сплямити і зіпсувати невинність та нашу католицьку віру. Це воюючий мир проти ненависти, проти спорів і проти роздорів, що можуть нарушити й знищити саму віру. Тому сам Божественний Спаситель дав і поручив нам свій мир.

Отже мир, що його ми повинні шукати і до нього всіми силами змагати, має бути такий, що — як ми вже сказали — не погоджується з ніякими хибними поглядами, що не йде на уступки приклонникам хибних поглядів, що не скочується до хибних поглядів, а вкінці мир, що уникає всяких незгод. Хто йде за тим миром для збереження правди і справедливости, той мусить бути готовий виречись і власної користи й власних вигід, згідно зі словами Спасителя: «Шукайте . . . перше Царства Божого й його справедливости» (Мт. 6, 33).

Гарячо просимо Пречисту Діву Марію, Царицю мира, що Її Непорочному Серцю Наш Попередник незабутньої пам'яті Пій XII посвятив цілий людський рід, щоби виблагала в Бога ту згідливу єдність та правдивий, діяльний і воюючий мир для наших синів в Христі і для тих усіх, що хоч відділені від Нас, але люблять правду, єдність і згоду.

ЧАСТЬ IV

БАТЬКІВСЬКА ЗАОХОТА

Заохота для Преосвященних Єрархів

А тепер хочемо звернути Наші батьківські слова до поодиноких різних кругів людей в Католицькій Церкві. На першому місці «наше слово звернене до вас» (II Кор. 6, 11), Преподобні Брати в Єпископстві, Східної й Західної Церкви, бо ви, як провідники християнських народів переносите разом з Нами тяготу дня й спеку (гл. Мт. 20, 12). Ми знаємо з якою дбайливістю та й з якою апостольською ревністю намагаєтеся кождий у своєму крузі збільшити, скріпити й поширити Царство Боже. Знаємо також і ваші журби, ваші смутки чи то ізза того, що стільки синів, обманених підступними хибами віддалились (від Церкви), чи через те, що недостатки спиноють більший розвиток католицьких установ, а зокрема через те, що в багатьох краях число священників є замале і не має змоги відповісти на щораз більші потреби вірних. Але зложіть ваше довіря на Того, що від Нього походить: «всякий даток добрий і всякий досконалий дар» (Яків, I, 17), благайте безпереривно Ісуса Христа й уповайте на Нього, бо без Нього «не можете зробити нічого» (Ів. 15, 5), а за Його ласкою, кождий з вас може повторити за св. Апостолом Павлом: «Все можу в Тім, що мене укріплює» (Филип. 4, 13). «А Бог... нехай сповнить всяке ваше бажання, по Своему багатству в славі, в Христі Ісусі» (Филип. 4, 19), так, щоб ви могли, з того поля, що його управляєте своєю працею і потом, зібрати обильні плоди.

Поучення для Духовенства

Звертаємось Нашим батьківським словом також до світського й чернечого духовенства: тобто до тих, що є найближчими вашими помічниками, Преподобні Брати, в поладжуванні справ у ваших канцеляріях, чи до тих, що по Духовних Семінаріях виконують важне завдання учити і виховувати вибраних юнаків, що їх Господь кличе до своєї служби, чи до тих, що по містах, по селах і в далеких самотніх місцевостях виконують ту нині таку тяжку і трудну, але важну душпастирську працю. Вони нехай стараються — хоч сподіємось, що нема потреби їм цього пригадувати — завжди виявляти своїому Єпископові послух і пошану, згідно з напінненням св. Ігнатія Антіохійського: «Будьте підчи-

нені Єпископові, як Ісусові Христові... Це конечна засада, щоби ви нічого не робили без Єпископа, і ви напевно вже так поступаете» (Функ, Апостольські Отці I, 243—245; гл. Мінь, ПГ, V, 675). «Ті, що є Божі й Ісусові Христові, є з Єпископом» (тамже I, 267, гл. Мінь, ПГ, V, 699). Нехай памятають, що вони не є тільки деякими урядниками, але що вони є служителями святих справ. Тож нехай ніколи не думають, що вони вже стільки зробили, стільки посвятили часу, стільки понесли видатків і стільки натерпілись невідгид, що вже більше не можуть дати зі себе, щоби Божою правдою просвітити уми, щоби при Божій помочі і з братньою любовію змінити злу волю людей, змагаючи до закріплення і поширення мирного Царства Ісуса Христа. Нехай вони більше уповають на Божу благодать, ніж на власну працю, а про ту благодать нехай гарячо благають кожного дня.

Поучення для монахів

Звертаємо Наш батьківський привіт і заохоту й до монахів, що вибрали один з ріжних станів християнської досконалости й обов'язані жити згідно з приписами своїх монаших Уставів в послуші супроти своїх Настоятелів. Нехай вони ревно всіма силами змагають до осягнення того всього, що наміряли їхні Основники, зокрема нехай плекають замилування до молитви й до покути, нехай навчають і виховують молодь та нехай спомагають потребуючих і терплячих.

Знаємо, що багатьох з тих Наших улюблених синів-монахів, з огляду на теперішні обставини, дуже часто взивається також і до душпастирської праці серед вірних християн і вони працюють з великою користю для релігії та для християнського життя. Пригадуємо їм цілим серцем — хоч віримо, що вони не потребують Нашої пригадки — щоби вони додали до славних заслуг своїх Чинів і Релігійних Товариств з минулих часів також ще одну заслугу, а саме, щоби з призначенням до тих нових завдань, співпрацюючи пильно з іншими священиками, радо й охотно помагали народові в теперішніх потребах.

Поучення для ревних і заслужених Місіонарів

А тепер Наша думка лине до тих, що покинули батьківський дім, що покинули свою дорогу батьківщину, поборюючи тяжкі невідгоди й труднощі, виїхали в далекі країни і там тепер в тих

далеких країнах тяжко трудяться, щоби навчити поганські народи євангельської правди і християнської чесноти, і щоби всюди «слово Боже ширилось та славилось» (II Сол. 3, 1). Їм справді повірено велике завдання, але, щоби його можна було легше сповнити, всі що вважають себе і величаються як християни, по своїй змозі, повинні спомогати їх своїми молитвами і своїми жертвами. Мабуть ніяке інше діло не є так миле Богові, як саме то діло, бо воно дуже тісно зв'язане з нашим спільним обов'язком, поширювати Царство Боже. Ці проповідники Євангелії, справді, посвячують ціле своє життя Богові, щоби світло Ісуса Христа просвітило кожного чоловіка, що приходить на цей світ (гл. Ів. 1, 9), щоби Його Божа ласка проникла всі душі, щоби ті душі розіграла і щоби спонукала всіх до чесного і християнського життя. Вони не шукають свого, але Ісус-Христового (гл. Филип. 2, 21). Йдучи великодушно за голосом Божественного Спасителя, вони можуть примінити до себе слова св. Апостола Павла: «Послуємо (й благаємо) замість Христа» (II Кор. 5, 20) і «ходячи в тілі, не по тілу воюємо» (тамже, 10,3). Ту країну, де вони принесли світло євангельської правди, вони полюбили діяльною любов'ю немов другу батьківщину. Хоч вони завжди люблять гарячою любов'ю свою любу землю, свою Єпархію і своє Монаше Згромадження, але вони переконані, що загальне добро Церкви треба поставити понад усе і що треба віддати себе беззастережно на службу Церкви.

Нехай знають ці дорогі сини, — як також і ті, що щедро допомагають їм в навчанні катехизму і в місійній праці — що вони мають особливіше місце в Нашому серці. І Ми щодня молимося до Бога за них і за їхні змагання. Крім цього хочемо потвердити також Нашою властю й такою ж любов'ю все те, що в тій справі дуже слушно встановили в Енцикліках Наші блаженної пам'яті Попередники, зокрема Пій XI (Енцикліка «Рерум Екклезіє — Справи Церкви», А. А. С., т. XVIII, 1926, ст. 65 і наступні) і Пій XII (Енцикліка, «Євангелії преконес — Проповідники Євангелії», А. А. С., т. XLIII, 1951, ст. 497; і Енцикліка «Фідеї донум — Дар віри», А. А. С., т. XLIX, 1957, ст. 225 і наступні).

Поучення для Сестер — Монахинь

Не хочемо поминути мовчанкою ті святі дівичі, що своїми обітями пожертвували себе Богові, щоби тільки Йому одному служити і щоби якнайтісніше об'єднатись, через таїнственні обручини, з Божественним Обручником. Вони, — чи-то своїм тихим й замкненим монастирським життям на молитві й покуті,

чи-то зовнішню апостольською діяльністю — вони не тільки легше і краще працюють над своїм спасенням, але також дуже спомагають Церкву так серед християнських народів, як і в тих розсіяних країнах, де ще не сіє світло Євангелії. О, як багато роблять ці святі дівці! Те велике добро, що вони роблять, ніхто не міг би виконати з такою дівчо-материнською дбайливістю! І то не тільки в одній, але в багатьох ділянках, як ось: християнське навчання і виховання молоді; навчання катехізму в парохіяльних домах; опіка над хворими по шпиталях, щоби піднести їхні думки до неба; опіка повна любови, терпеливості, лагідності й милосердя над старцями по старечих домах, щоби спрямувати лагідно їхнє серце до бажання вічного життя; материнська опіка по різних захистах над сиротами й опущеними дітьми, що не мають ні тата ні мами, що їх годували би й виховували з любовю. Вони без сумніву збирають собі найкращі заслуги не тільки супроти Католицької Церкви за християнське виховання молоді і за християнську добродійність, але також супроти світської спільноти, а при цьому приготовляють собі невянучий вінець слави в Небі.

Поучення для Католицької Акції і для тих, що співпрацюють у світським апостольстві

Але, як самі добре знаєте, Преподобні Брати й Дорогі Сини, потреби людей, в релігійній діялнці, є такі різnorodні і такі великі, що Духовенство, Монахи і Сестри вже не всіли самі вповні їм зарадити. Крім цього треба додати, що священники, монахи і сестри не завжди можуть мати доступ до всіх кругів людської спільноти і не всі шляхи для них відверті. Багато людей не звертає на них уваги, або втікають від них, а також, нажал, не бракує і таких, що чують нехить до них і брідяться ними.

З тої то важної причини, повної тяжкого болю, вже Наші Попередники слушно завізвали до рядів мирного наступу також і світських людей, тобто до рядів Католицької Акції, щоби вони помагали Церковній Єрархії в її апостольській праці. Саме на те, щоби деякі дії, що їх Церковній Єрархії тяжко було би виконати, виконували великодушно католицькі мужчини і католицькі жінки під проводом своїх Архіпастирів і в послуші для них. Це для Нас справді велика потіха, коли подумаємо, скільки то добра зробили за останні минулі часи, навіть по краях місійних, ті помічники Єпископів і священників. А станули в ряди тих поміч-

ників люди всякого віку, з різних суспільних клас чи кругів і радо й жертвенно працювали, щоби всім засіяло світло християнської правди і щоби всіх заохотити до християнських чеснот.

Але перед ними є ще дуже широке поле до праці, бо ще дуже багато є таких, що потребують їхнього світлого прикладу й їхньої апостольської праці. До цієї дуже важкої справи Католицької Акції Ми маємо намір незадовго повернутися, щоби сказати про неї дещо ширше і докладніше. Тимчасом Ми леліємо надію і то певну надію, що ті, що виконують службу в рядах Католицької Акції або в численних й квітучих в Церкві побожних Товариствах, з найбільшою дбайливістю продовжують це важне діло. Чим більші є потреби наших часів, тим більші нехай будуть їхні зусилля, їхня журба, їхня ревність і їхня діяльність. Нехай працюють взгоді, бо ж добре знають, що обеднані сили скріпляються. Нехай зрікаються своїх особливих поглядів, скільки разів йдеться про справи Католицької Церкви, бо не може бути нічого більшого і нічого важнішого над справи Церкви. І то не тільки в справах відносно святої (Божої) науки, але також і відносно християнської церковної карности, що вимагає послуху від усіх. Тісно обеднані між собою й завжди в тісній злуці з католицькою Єрархією і завжди їй послухні нехай змагають до більших досягнень. Нехай не жалують ніякого труду, ніякої невиноти, щоби тільки затріумфувала справа Церкви.

Але, щоби то сталося так, як треба, нехай найперше пильно стараються — про що вони напевно переконані — набути християнське знання і християнські чесноти. Бо щойно тоді зможуть дати другим те, що вже самі набули при допомозі Божої ласки. Те поучення поручаємо в особливий спосіб dorостаючій і в силі віку молоді, бо молодь легко захоплюється високими ідеалами, але їй конечно потрібно второпности, поміркованости й послуху зглядом настоятелів. Ми багато сподіємося від спасенної діяльності цих дорогих синів, що є надією Церкви і хочемо виявити їм Нашу велику вдячність і Нашу любов.

Поучення для засмучених і терплячих

Здається Нам нераз, що чуємо ті жалібні голоси, що доходять до Нас збоку тих людей, що дуже тяжко терплять на тілі й на душі, або що попали в таку нужду, що навіть не мають відповідного даху над головою, ані не можуть собі заробити на хліб ні для себе, ні для своїх дітей. Ці жалібні голоси болючо дотикають Наше серце і глибоко його зворушують. Найперше хворим, не-

мічним і старцям бажаємо подати ту потіху, що йде з неба. Нехай памятають, що не маємо тут на землі постійного місця, але змагаємо дістатись до того місця, що буде на завжди (гл. Євр. 13, 14). Нехай памятають, що терпіння дочасного життя, очищують душу, підносять її, ушляхотнюють її, щоби ми могли досягнути в небі вічну радість. Терпіння пригадують нам, що й сам Божественний Спаситель, щоби змити й очистити плями наших гріхів, прийняв на Себе смерть на хресті і радо для тієї цілі зносив тяжкі зневаги, муки й тривогу. Як Він, так і ми всі покликані через хрест до світла, згідно з Його словами: «Коли хто хоче йти вслід за мною, нехай відречеться себе, нехай бере свій хрест щодня і нехай іде вслід за мною» (Лк. 9, 23) і буде мати непроминаючі скарби в небі (Лк. 12, 33).

Дуже бажаємо і сподіємося, що це Наше поучення радо приймуть ті, що терплять, щоби їх тілесні та душевні терпіння стали немов східцями, по яких вони могли би дійти до вічної батьківщини, а крім цього їхні терпіння дуже багато причиняться до спокутування гріхів других людей і до прискіпшення повороту на лоно Церкви тих людей, що від Неї нещасно відпали, а вкінці й до того так дуже побажаного тріумфу християнського імені.

Поучення для тих, що живуть в нужді.

Нехай знають усі, що Ми дуже боліємо над тяжкою долею тих бідних людей, що жалуються на дуже нужденний спосіб свого життя. І то не тільки тому, що бажаємо цілим Нашим батьківським серцем, щоби також і в суспільному житті запанувала християнська чеснота справедливості і щоби та чеснота налаштувала і кермувала взаїмними відносинами різних клас людей, але також і тому, що з тяжким болем серця бачимо, як вороги Церкви хитро використовують несправедливі життєві умовини бідних людей на те, щоби їх перетягнути на свій бік облудними обіцянками й фальшивими кличами.

Просимо дуже, щоби Наші Дорогі Сини памятали, що Церква далека від того, щоби нехтувати їх чи їхні права, та що більше вона (Церква) стоїть в їхній обороні і проповідує та вчить таких засад в суспільній ділянці, що як би їх вповні переведено в життя, то вони усунули би всякого рода несправедливість і довели би до кращого і справедливішого розподілу земських дібр (гл. Енцикліка «Квадрагезімо анно — Сорокового Року», А. А. С., т. XXIII, 1931, ст. 196—198). Якщо вдалося ті засади вповні перевести в життя, то зросла би рівночасно приязна співпраця між

поодинокими суспільними кругами так, що всі могли би почуватись не тільки як свободні громадяни цієї самої спільноти, але могли би називатись і таки справді бути як браття одної родини. Зрештою, якщо зважити по правді деякі досягнення в тій ділянці, що їх мають в цих останніх часах робітники, що живуть із щоденної праці, то треба признати, що це сталося завдяки тій успішній діяльності, що її пильно й успішно виконували католики в суспільній ділянці йдучи за мудрими поученнями й частими напінненнями Наших Попередників. Отже ті, що намагаються боронити прав бідних, вже мають певні і добрі засади в християнській науці про розв'язку суспільного питання, бо якщо ті засади належно переведуться в життя, то ті права вже будуть добре забезпечені. Тому оборонці прав бідних ніколи не повинні звертатись за поміччю до прихильників таких засад, що їх Церква осудила. Бо ті прихильники схочуть притягнути їх до себе облудними обіцянками, але на ділі вони, де тільки захоплять владу в свої руки стараються отчайдушними засобами знищити в серцях людей найвище добро душі — тобто християнську віру, християнську надію й християнські заповіді. Крім цього вони намагаються обмежити або й цілком придушити те, що в нинішніх часах так дуже підкреслюється, а саме справедливу свободу і правдиву гідність людини, і в цей спосіб хочуть знівечити основи християнської цивілізації. Отже ті, що хочуть справді зберегти християнське ім'я мають тяжкий обов'язок совісти уникати тих фальшивих видумок, що їх вже осудили Наші Попередники, зокрема блаженної пам'яті Пій XI і Пій XII, а Ми щераз осуджуємо ці фальшиві навчання.

Знаємо, що багато Наших синів, що живуть вбого або дуже нужденно, часто жалуються, що ще не всі засади з християнської суспільної науки переведено в життя. Тому й треба, щоби не тільки приватні громадяни, але передусім ті, що є керманічами держав, повинні намагатись щоскорше хоч і поступово перевести в життя і то вповні ту християнську суспільну науку, що її часто, ясно й мудро виложили Наші Попередники і яку Ми потверджуємо (гл. Промова Пія XII до членів Італійських Християнських Робітничих Товариств, з 11 березня 1945 р., А. А. С., т. XXXVII, 1945, ст. 71—72).

Поучення для скитальців й переселенців.

Не менша журба стискає Наше серце за долю тих, що з konieczности шукати хліба або через переслідування політичне й релігійне мусіли покинути свою батьківщину. Скільки ж вони му-

сять переносити не вигід, скільки турбот. Вирвані з батьківського дому і перенесені в далекі країни, дуже часто змушені жити серед багатолюдних міст і в гамірних фабриках, а цей спосіб життя чужий для їхніх прадідних звичаїв, а деколи, на жаль, дуже шкідливий і противний для християнської чесноти. Дуже часто трапляється, що в таких умовах, багато людей попадає в тяжку небезпеку і сходять поволи на манівці далеко від своїх здорових релігійних прадідних традицій. Дотого часто буває, що супруги не можуть жити разом, а батьки далеко від своїх дітей, а це послаблює родинні звязки і родинні відносини з великою шкодою для родин.

Тому Ми цілим Нашим батьківським серцем з любов'ю глядимо на ту ревну й повну заслуг діяльність тих священників, що з любови до Ісуса Христа й послуху бажанням та вказівкам Апостольського Престолу, стали добровільними збігцями і не жалують ніякого труду, щоби по мірі своїх сил, дати духовну й суспільну допомогу тим Нашим синам збігцям і переселенцям так, щоби вони всюди відчували любов Церкви, що тим ближча є для них і тим більше їм помагає, чим більше вони її опіки й її помочі потребують.

Так само з великою розрадою Нашого серця згадуємо й доцінюємо ті похвальні зусилля збоку різних народів, їхні спільні постанови й почини, щоби шокорше знайти найкращу розв'язку для тієї важкої справи. Сподіємося, що це все дало би не тільки більшу й лекшу можливість для переселювання, але також улекшило би щасливе привернення домашнього родинного огнища з родичами й дітьми, бо тільки впорядковане родинне огнище може успішно забезпечити релігійні почування, чесні обичаї, а також й господарський добробут переселенців, а це вийде на більшу користь тих гостинних країв.

Звернення до переслідуваної Церкви.

А тепер, коли вважаємо за Наш обов'язок остерегти всіх наших в Христі синів, щоби тримались здалека від тих погубних фальшів, що можуть знищити не тільки релігію, але й цілу людську спільноту, стають Нам перед очима стільки наших Преподобних Братів в Єпископстві і стільки священників та вірних християн, що мучаться чи то на засланнях, чи по арештах і по тюрмах, і то тільки тому, що не хотіли зрадити свого Єпископського і священничого стану, ані не хотіли відречися своєї католицької віри.

Не хочемо тут образити нікого, що більше, бажаємо радо прости всім, благаючи прощення Божого. Але свідомість Нашого священного обов'язку вимагає від Нас, щоби Ми по Нашій змозі, боронили прав цих наших Братів і Синів, отже домагаємося ще раз і ще раз, щоби законна свобода, що всім людям належить, а тим самим і Церкві, була їм усім привернена. Ті люди, що справді тримаються засад правди, засад справедливості, а ті засади виходять завжди на користь чи поодиноких людей, чи й цілих народів, ті люди не заперечують нікому свободи, не обмежують ані не нищать її, бо вони не потребують вживати таких засобів. Бо ніколи не можна досягнути справедливого добробуту громадян насиллям над людською совістю чи поневоленням людської совісті.

Навпаки, треба вважати за певне, що коли занедбується або й топчється святі права Бога й релігії, то скорше чи пізніше захитаються і впадуть основи людської спільноти. І це вже мудро завважив Наш Попередник безсмертної пам'яті Лев XIII кажучи: «Послідовно виходить, що заломлюється сила законів й ослаблюється всяка власть, якщо відкидається ту найвищу і вічну власть Бога, що каже творити добро, а забороняє робити зло» (Лист: «Ексеунте іам анно — Вже минулого року», А. Л., т. VIII, 1888, ст. 398). З тою правдою вяжеться вислів (думка) Цицерона: «Ви найвищі священники, ви краще бороните місто релігією а ніж мурами» («Де Натура Деорум — про природу богів», III, 40).

Думаючи про те все, линемо Нашими думками і серцем повним болем, до тих усіх, що їм обмежено вияв їхніх релігійних почувань і до тих усіх, що «переслідувані за справедливість» (Мт. 5, 10) і за Царство Боже. Ми співчуваємо з ними в їхніх терпіннях, смутках і турботах та й благаємо Бога, щоби вкінці засяла для них рання зірка як передпредвісниця кращих часів. Дуже бажаємо, щоби це саме зробили й Наші в Христі Брати й Сини по цілому світі і щоби з кожного крайчика землі підносилися до Милосердного Бога могутній хор святих благань і щоби виблагав обильний дощ благодетей для тих нещасних членів Таїнственого Христового Тіла.

Кінцеві поучення.

Просимо наших Дорогих Синів не тільки про молитви, але також й про обнову християнського життя, бо вона більше ніж самі молитви, може вєднати нам і нашим братам Боже милосердя. Мило Нам при цьому пригадати вам усім прегарні слова

св. Апостола Павла: «Що тільки є правдиве, що тільки праведне, що тільки святе, що тільки любе, що тільки гідне похвали, що тільки чесне, що тільки похвальне — про це думайте» (Филип. 4, 8). «Зодягніться Господом Ісусом Христом» (Рим. 13, 14). Тобто: «Зодягніться, як Божі вибранці, святі й улюблені, в милосерність, в добродушність, в покір, в лагідність, в терпеливість... А передусім зодягніться в любов, бо вона є вершок досконалости і мир Христовий нехай запанує в ваших серцях, бо ви до того покликані в одному тілі» (Кол. 3, 12—15).

Отже, якщо хто нещасно віддалився від Божественного Спасителя через свої провини й гріхи, то дуже благаємо його, щоби він вернувся до Христа, що є «дорога, правда і життя» (Ів. 14, 6). Якщо хто в релігійних справах є літеплий, млявий, байдужий і недбалий, нехай оживить свою віру і нехай при помочі Божої ласки плекає, розгріває і кріпить свою чесноту. Вкінці, той, що завдяки Богові «є праведний, то нехай ще чинить правду, а святий — нехай ще більше освячується» (Обявлення Св. Івана, 22, 11).

Тому, що нині є багато таких людей, що потребують наших порад, нашого світлого прикладу, а також і нашої помочі в їхнім нещаснім і нужденнім житті, сповняйте всі, в міру ваших сил і спроможностей, діла милосердя, що такі дуже милі Богові.

Якщо це все постараетесь виконати, то заясніє обновленим блиском в Церкві те, що так чудово написане про християн в листі до Діогнета: «Є в тілі, але не живуть по тілу. Живуть на землі, але свою батьківщину мають в небі. Сповняють встановлені закони, але своїм способом життя стоять понад законами. Їх не узнається і засуджується, їх карається смертю, а вони оживають. Хоч вони вбогі, але збагачують багатьох других. Їм всього бракує, але всього мають подостатком. Їх знеславлюють, але серед неслави дістають прославу. Зневажають їх чесне імя, але через те дається свідоцтво їхньої праведности. Коли їх лають, вони благословлять. Їх лихословлять, але й віддають їм честь. Коли вони добре роблять, то карають їх немов злочинців, а коли їх карають, вони радіють немов би оживали... Одним словом, чим є душа для тіла, тим є християни для світу» (Функ, Апостольські Отці I, 399—401; гл. Мінь, ПГ, II, 1174—1175). Багато з того, що повище сказано можна в особливий спосіб сказати про тих, що належать до «мовчазної» Церкви. І за них ми всі повинні гарячо благати Бога так, як Ми це гарячо поручили всім вірним християнам в наших промовах в Базиліці Св. Петра в Празник П'ядесятниці і в Празник Пресвятого Серця Христового (гл. «Оссерваторе Романо» з 18—19 травня 1959 р. і 7 червня 1959 р.).

Тієї обнови християнського життя, того чесного життя і святости Ми бажаємо вам усім і гарячо благаємо в Бога для всіх вас; не тільки для тих, що непохитно перебувають в церковній єдності, але і для тих, що щиро і з любов'ю змагають до досягнення тієї єдності.

На завдаток небесних благодатей і щедрот даємо всім вам разом і кожному зокрема, Преподобні Брати й Любі Діти, з цілого серця Наше батьківське Апостольське Благословення.

Дано в Римі при Храмі Св. Петра, дня 29 червня 1959 р. в Празник Верховних Святих Апостолів Петра й Павла, Нашого Вселенського Архієрейства Року Першого.

ІВАН ПАПА ХХІІІ

Пастирське Послання

Високопреосвященнішого Архієпископа
й Апостольського Візитатора Українців
у краях Західньої Європи

Високопреподобним й Всечесним Отцям
й Дорогим у Христі Браттям і Сестрам
мир у Господі й Архієрейське благословення.

Возлюблені в Христі Господі!

Ще ніколи мабуть у повоєнних часах не відчували ми такої великої відповідальности перед Богом і перед вами за спасіння ваших безсмертних душ, як оце тепер, коли звертаємося цим пастирським Посланням до вас, щоби проповідати вам Боже слово й заохотити вас до рішучих змагань за обнову нашого релігійно-церковного життя, за постійний зріст у християнських чеснотах й у тісному звязку з Христом Спасителем через Божу освячуючу благодать. Бувають особливі хвили й особливі події в житті людини, в житті народів, а навіть в житті цілої людської спільноти такі, що над ними варто й треба застановитись і зрозуміти їх, бо в тих хвили нах, чи подіях немов промовляє до нас Милосерний Господь так, як колись промовляв зі слезами в очах звернений до святого міста Єрусалиму: «Коби то ти Єрусалиме пізнав цей твій день, що служить тобі для твого мира (добра), а тепер воно закрите перед твоїми очима» (Лук. 19, 42). І уболіваючи над сумною долею Єрусалиму заповів слущну кару Господню на ньому, кажучи: «І оставитися дом ваш пуст, ... понеже не разуміл еси времени посіщення твоего» (Лук. 19, 44). Посіщає, відвідує нас Милосерний Господь Своїми благодатями й немов благає нас, щоби ми прийняли ті Його ласки і співдіяли з Божою благодаттю для нашого власного добра, як це нераз ми пригадували вам в наших зверненнях до вас. А нині дозволюємо собі відзиватися до вас словами, що їх написав св. Апостол Пав-

ло в листі до своїх любих Филиппян: «Тімже возлюбленні мої, якоже всегда послушасте мене, не яко во пришествії моєм точію, но нині мноґо паче в отшествії моєм, со страхом і трепетом своє спасеніє содівайте» (Фил. 2, 12).

Ми всі вичікуємо з правдивою тугою наших сердець тієї вже близької хвилі благословенного торжества, що приготовляється тепер в Німеччині, тобто в Мюнхені, столиці Баварії, щоби гідно привітати першого українського церковного Єрарха, як Апостольського Ексарха для Українців у Німеччині в найдостойнішій особі Його Ексцеленції Преосвященнішого Єпископа Кир Платона Корниляка. Він з волі Святішого Вітця з днем 20. вересня ц. р. перейме на стало під свою духовну опіку ту маленьку частину українських скитальців і поселенців в Німеччині, що їх як свою духовну спадщину поневолі оставив перший Апостольський Візитатор Українців у Німеччині бл. п. Отець Прелат Д-р Петро Вергун, бо закований в кайдани московсько-большевицького насилля і вивезений на каторжні роботи на Сибірі, умер там недавно як правдивий Ісповідник св. віри. І хоч як болють наші серця при згадці про так тяжку долю першого Апостольського Візитатора для Українців в Німеччині, то безмежною потіхою для нас усіх є та ласка, що їй схотів нам дати Святий Апостольський Престіл, призначаючи для Українців в Німеччині сталого Архіпастиря — Апостольського Ексарха, що як добрий Пастир буде зберігати те маленьке Христове стадо, зложене з українських скитальців і поселенців, щоби то стадо не розгубилось, ані не пропало на чужині, а витривало у вірності Христові й Його Церкві святій без затрати звязків з прадідними нашими традиціями. За цей дар, даний нам збоку св. Апостольського Престолу напевно будуть вдячні не тільки українські скитальці й поселенці в Німеччині, але й усі Українці у вільному світі, а також і наші Браття й Сестри у Рідному Краю, бо й до них напевно дійшла вістка про цей новий вияв особливої батьківської любови Святішого Вітця супроти українського народу. Само собою розуміється, що з найбільшою вдячністю приймуть цей дар Українці в Німеччині, найдостойніше привітають свого нового Архіпастиря і будуть відноситись до нього з найглибшою пошаною і з найсердешнішою любовю. Добрі християни знають добре, яка то висока апостольська гідність Єпископа в католицькій Церкві, а при цьому напевно здають собі справу з того, що Церква не тільки конечна для вічного спасіння людських душ, але вона є теж найсильнішою твердиною, що може зберегти наше розсіяння на чужині. Це якраз католицька Церква, що їй не за-

ступить ніяка інша установа, ніяка партійна організація, ніякі національні політичні чи суспільні Проводи. Бо Церква, це Божа установа, а Христос, висилаючи Апостолів на проповідування св. Євангелії, сказав виразно: «Хто вас слухає, Мене слухає, а хто вами гордить, Мною гордить» (Лук. 10, 16).

1. Благословенні наміри св. Апостольського Престолу.

Ми свідомі того, що Христовою Церквою кермує Дух Святий. Так, це Дух Святий, надхнув Святішого Вітця тою спасенною думкою, щоби в хвилі найтяжчої трагедії, що її переживає український нарід в повоєнних часах, — дати тому народові особливі докази батьківської любови і знайти засоби на збереження української католицької Церкви на чужині серед тих численних вигнанців з Рідного Краю, серед українських скитальців і поселенців, розкинутих майже по всіх краях світу, бо в Рідному Краю та Церква з приводу тяжкого переслідування мусіла зійти до новітніх катакомб, а вороги Божі й вороги нашого народу присягнулися, що не спічнуть доти, доки зовсім її не знищать. І справді в тих останніх повоєнних часах ми досвідчили таких наглядних доказів особливої батьківської любови св. Апостольського Престолу як створення нових українських Єпархій в Канаді, Америці, помноження числа наших Преосвященніших Владик (немов би у відплату за тих, що в тяжких муках загинули або ще й досі караються по московсько-большевицьких тюрмах і каторгах), створення нашої Митрополії в Канаді й Америці, створення окремих Апостольських Ексархатів для Українців з українськими Преосвященними Владиками в Австралії і оце тепер в Німеччині, а сподіємося, що по близькому вже торжестві інтронізації українського Преосв. Апостольського Екзарха в Німеччині прийде скоро черга на такі самі торжества й по інших краях нашого поселення.

2. Страдання Рідного Краю й Рідної Церкви.

Немає сумніву, що ті благодати Божої безконечної Любови спливають через св. Апостольський Престол на наш український нарід на чужині завдяки тим страданням і молитвам наших Преосвященніших Владик, добрих священиків, монахів, монахинь і тих

добрих вірних, що знайшлися під тяжким безбожницьким, московсько-большевицьким ярмом. Це ж певне, що ті всі наші Ісповідники св. віри, що за вірність правдивій Христовій Церкві віддали своє життя і нині вже надгороджені небесною прославою, а сподіємося, що між ними є й перший Апостольський Візитатор Українців в Німеччині Отець Прелат Петро Вергун — не перестають вставлятися перед Всевишнім за своїм страдальним українським народом, обєднані з молитвами Слуги Божого Великого Митрополита Андрєя, що його беатифікаційний процес ведеться тепер в Римі. Напевно Слуга Божий Митрополит Андрєй як за час свого святого життя, так тепер і перед престолом Всевишнього заступається за своїм народом й віддає його під могутній Покров Пресвятої Богородиці. Про того великого Слугу Божого маємо найкраще й найповажніше свідцтво з уст самого Намісника Христового бл. п. Папи Пія XII, що в Апостольському Листі до Українських Церковних Єрархів каже: «Він (Митрополит Андрєй) стільки піднявся трудів і стільки страдань переніс для привернення незєднених братів в одно Христове стадо і нічого більше не бажав як тільки засвідчити свою найглибшу пошану до Апостольського Престолу і був би радо за Божою ласкою прийняв і мученичу смерть за своє стадо, що для його спасіння зужив всі свої сили й здібності».

3. Наші благання.

Маємо довіря, що Милосерний Господь схотів зглянутись і на наші покірні благання, що їх ми як нещасні українські скитальці заносимо нераз до Бога й до нашої Небесної Неньки під час наших величавих паломництв по святих місцях, як прим. в Ювілейному Році 1950 у Вічному Місті Римі, під час наших майже щорічних паломництв до Люрд у Франції, зокрема в р. 1958, до Лізіє у Франції, до Банне в Бельгії, до Альтеттінг, Кевеляр і Віс у Німеччині, до Карфін у Шкотії, до Голівел в Англії, де ми завжди гаряче зивали нашу Небесну Неньку, щоби не дала нам пропасти на чужині. Ми відбули величаво наші ювілейні торжества з приводу 700-річчя увінчання королівським вінцем нашого могутнього князя Данила Галицького через Папу Іннокентія IV, й 700-річчя заснування Міста Львова, столиці західноукраїнських земель, а при цій нагоді намагались скріпити наші благословенні звязки з св. Апостольським Престолом в Римі, що одинока зі всіх потуг у світі щиро бажає найбільшого добра для

нашого українського народу. Впродовж трьох років ми святкували ювілейні торжества тисячеріччя християнства в Україні, бо саме з хрещенням блаженної Княгині Ольги християнство зачало поширюватись на наших Рідних Землях без перешкод і завершилось хрещенням цілого українського народу за св. Рівноапостольського Князя й Короля Володимира Великого в 988 році. З вдячності за ту ласку, що наш український нарід має щастя від 1000 років належати до сімї християнських народів світу, миновили наші обіти зложені з часу прийняття св. Тайни Хрещення, обіти вірності для Христа й Його Церкви. А серед благань про кращу долю нашої любої Батьківщини України, що її ми посвятили Пренепорочному Серцю Пречистої Диви Марії згідно з бажанням Пречистої, висловленим у Фатімі, і йдучи слідами Святого Вітця Пія XII, що посвятив цілий рід людський Непорочному Серцю Марії, ми нераз повторяли слова молитви Пророка Йоїля (2, 17) про Боже милосердя: «Пощади Господи люди твоя і не дажд достояння твого на укоризну (наруги) да не обладоут ними язици, да не рекут во язицїх: Гді єсть Бог їх?»

До частоого повторювання тієї молитви про Боже Милосердя для нашого народу і до непохитного довіря до Божого Провидіння заохотив нас і Святїший Отець бл. п. Папа Пії XII, що в памятному Апостольському Листі до всієї української Церковної Єрархії з нагоди наших ювілейних святкувань тисячеріччя християнства в Україні — кажучи: «Хоч теперїшні обставини на цих Областях (тобто в Україні) такі жахливі, а майбутнє виглядає таке непевне і повне тривоги, то ви не впадайте на дусі, але благайте Господа, що небесним світлом просвічує людські уми й серця, щоби у всіх людей зробилось бажання спрєведливості, рівности й любови та й щоби «наймилосернїший Господь вкінці помилував свій нарід і не віддав свого насліддя на наругу» (Йоїль 2, 17).

4. Конечність безмежного довіря до Божого Милосердя.

Єрархічна розбудова збоку св. Апостольського Престолу нашої української католицької Церкви серед нашої скитальщини й нашого поселення поза межами нашої Рідної Батьківщини без ніякого обмеження, встанова Митрополій, Єрархій, Апостольських Ексархатів зі своїми рідними Церковними Єрархами, що

Їх число не то, що дорівнює, але й перевищає число наших Єрархів, що їх ми мали в Рідному Краю — це наглядний доказ особливого Божого Милосердя супроти нас. Ми радіємо тими зарядженнями Божого Провидіння, бо такі бачимо, що Милосерний Господь не хоче «віддати свого насліддя на наругу, щоби безбожники, що з Божого допущу затріюмфували хвилевою перемогою над нашим Рідним Краєм, не могли з повним вдоволенням насміватись з нашої св. віри й казати: «Де ж їхній Бог?». Вони (вороги Божі і наші) нераз у своїх бундючних виступах, хоч і мимохіть, дають знак свого затривоження нашими досягненнями на чужині, а що не можуть показати їхньої безмежної люті на нас у вільному світі, то всю свою диявольську злобу зуживають на щораз тяжчі переслідування нашої Церкви в катакомбах у Рідному Краю, намагаючись раз на все знищити всякі релігійні почування в нашому нещасному народі. Вони добре знають, що дії св. Апостольського Престола це не примховаті дії якого земського могутнього володаря, що захоплений своєю потугою відважується сказати яке добре слово в обороні поневолених народів та й на тому скінчиться те все спочування на словах. Дії Христового Намісника на землі — тобто дії видимого Голови Христової Церкви мають далекосягле значіння, бо вони йдуть з доручення Христа Божого Сина, що віддав Петрові й його наслідникам верховну владу в Церкві, та й поручив йому «утверджувати Братію» (Лук. 22, 32) у вірі і в безмежному довірю до Божої безконечної Любови й Милосердя, а при цьому дав ще й Божу за поруку «що ніяка сила, навіть сила цілого пекла таки Церкви не переможе» (Мат. 16, 18). Маючи за собою таку за поруку й таке доручення з боку Христа Господа, Святіший Отець рядить Христовою Церквою, видає відповідні зарядження, встановлює відповідні установи навіть новотвори і там, де їх не було, а все те з ціллю, «щоби утверджувати Братію» (Лук. 22, 32) у вірі та й у довірю до Божого Провидіння й Милосердя.

Будьмо певні, Дорогі Браття й Сестри, що й те все, що зробив для нас св. Апостольський Престол в повоєнних роках сталось тільки на те, щоби утвердити в вірі і в довірю до Безконечного Божого Милосердя не тільки нас, що знайшлися на чужині, але й наших Братів і Сестер у Рідному Краю, що стогне під тяжким московсько-большевицьким ярмом.

Сумні-пресумні вістки, що приходять до нас з Рідного Краю про тяжке, невгаваюче переслідування нашої Церкви, про тяжкі випадки заломання наших Братів, що їм забракло сил до ви-

тривання у вірності Христовій Церкві, про жалюгідні відступства від св. віри, про виховування нашої молоді у безбожництві, ворожому для якихнебудь релігійних почувань, — ті сумні вістки деколи захитують деяких наших слабодухів у довірю до Божого Провидіння й Божого Милосердя. Дотеперішні повосенні наші досягнення у вільному світі не промовляють до тих слабодухів чи маловірів, бо вони забувають на за поруку Христа про Його побіду й про побіду Христової Церкви тобто таїнственного Христового Тіла над усіми ворогами, що в спілці зі Сатаною намагаються знищити Христове Царство на землі. «Бодріться, кріпіться, я побідив світ» (Ів. 16, 33) — сказав Христос до Апостолів у найтяжчих хвилях Свого туземного життя перед Своїми муками й перед смертю на хресті. А про вагу Своїх слів сказав ще перед тим: «Небо й земля минеться, а мої слова не минуться» (Мат. 24, 35).

Христова побіда певна, певніша як завтрішний день, вона прийде нехибно, бо всесилі Христа Божого Сина ніяка сила опертись не зможе. З Христовою побідою прийде й наша побіда, тобто нас усіх, що повірили Христові й довіряли Його всесилі й Його безконечній Любові до нас. Може нам вже навкучилося очікування тієї перемоги Христової над царством Сатани? Отже маємо ще одну солодку й важну за поруку, що вийшла з святих уст Христових, а саме, що ми самі можемо приспішити хвилю тієї перемоги Христової й нашої. Ця за порука — це наймогутніша зброя, що її дав нам Христос і навчив нас як нею орудувати. Ця могутня зброя — це наша покір-на молитва, наші благання до Бога. Христос жадає, щоби ті наші благання, та молитва наша виходила від нас з непохитною вірою, що Бог слухає нашої молитви та й з твердим довірям, що Бог хоче вислухати нашу просьбу і що напевно виконає нашу просьбу, якщо те, про що ми просимо не противиться Його святій волі. Коли Апостоли почули про ту вимогу Божественного Спасителя, то просили Його: «Господи, приложи, побільши, помножи нам віру», то Христос відізвася ось як: «Якщо ви мали би таку (бодай) віру, як зерно гірчиці, то ви сказали би оцій шовковниці: Вирвися з коренем і пересадися в море, то вона послухала би вас» (Лука 17, 6). А другим разом ще досадніше підкреслив ко-нечність віри, чи довіря до Божої всесили: «Коли ви будете мати віру (хоч би таку маленьку) як гірчичне зерно, то скажете оцій горі: «Перейди но ізвідси туди, то вона перейде й ніщо не буде неможливе для вас» (Мат. 17, 20). Та й ще більше разів Христос запевнив своїх Апостолів, а через них і нас усіх про нехибний

успіх наших молитов. Ось слова Христові записані в Євангелії св. Матея на іншому місці (Мат. 21, 21—22): «Направду кажу вам, якщо ви мали би віру й не вагалися, то ви вчинили б не тільки те, що сталося з фіговим деревом, але якщо ви сказали би оцій горі: Порухся й кинься в море, то сталося. І все, чого ви в молитві попросите з вірою — все отримаєте».

Оттакі мають бути наші благання до Бога за кращу долю для нашої Церкви і для нашої любові Батьківщини України, благання висловлювані з непохитною вірою у Боже Милосердя й у Божу всесилу.

5. Наша тривога за долю світу й цілого людства й наші змагання за кращий світ.

Такі самі мають бути наші благання за кращу долю світу цілого й цілого людства. Живемо в переломових часах, на грані віків і кожній думаючій людині стає ясно, що дотеперішній світ чи людство котиться до повної руїни й мов би невідомо йде шляхами, що ведуть до найглибшої пропасти, що в ній може пропасти багато людей з тілом і з душею, можуть пропасти добрі люди й лихі, можуть пропасти цілі народи, можуть пропасти всі цінності й надбання людської культури й цивілізації. Святіший Отець бл. п. Папа Пій XII, що своїм могутнім зором з висоти «Петрової Скали» приглядався розв'язуванню подій у світі під час останньої війни і в повоєнних роках, з найбільшим болем серця ствердив тими грізними словами теперішній стан світу й людства і своїм вищим духом немов передбачував той жахливий вид, як по наших шляхах йде як би безконечний похоронний похід померших чи вмираючих душ. Той самий Святіший Отець Пій XII ззивав і то не раз всіх християн світу до молитви й покірних благань за кращу долю людства, зокрема за влекнення тяжкої долі тієї нещасної частини людства, що остається під ярмом царства Сатани, а найбільше за переслідувану Христову Церкву заковану в кайдани неволі, але також і за те людство у вільному світі, що йде шляхами безбожництва, неправди й несправедливості, щоби воно опам'яталось і повернулось на мирний шлях Христових заповітів, любови Бога й ближнього так, щоби справді запанував Христовий мир у Христовому Царстві.

Ви напевно чули Браття й Сестри про той могутній рух, що його започаткував цей Великий Папа ще в 1952 році, рух, що

має назву «Руху за кращий світ», що під проводом великого ідеаліста й незрівняного провідника й одушевленого проповідника Впр. Отця Ріккарда Ломбарді, Т. І. скоро поширився на всі Спархії Італії, а нині з великим успіхом поширюється майже по всіх краях світу серед усіх католицьких народів. Ця нова католицька всесвітня організація з найширшими апостольськими цілями побудови нового кращого світу на неминучих руїнах теперішнього зматеріялизованого світу має назву Руху, бо хоче захопити всіх християн католиків доброї волі без різниці стану, полу й віку ідеєю створення такого світу, чи людства, що не спіchnуть доти, доки не буде привернений Божий лад у світі перемогою над царством Сатани, що дотепер доконало такого страшного спустошення й такої небувалої досі руїни.

Центрاليا того «Руху за кращий світ» колись в самому Вічному Місті Римі, нині має свій величавий осідок в околиці Риму в місцевості, що має давню й таку дуже знаменну назву «Рокка ді Папа» тобто по нашому «Твердиня Папи». У тій Централі під проводом славного вже Отця Ломбарді Т. І. працює цілий ряд представників різних католицьких народів, представників духовних (з т. зв. чорного й білого Духовенства) й світських, що вивчають найкращі способи апостольської діяльності, щоби здобути світ-людство для Христа Спасителя, що за спасіння людства до останньої каплі проляв свою Кров Найсвятішу в найтяжчих муках на хресті на Голгофті й нічого не прагне як тільки нашого вічного й дочасного добра. Нажаль серед представників, що працюють в Централі «Руху за кращий світ» місце призначене для представника українського народу ще й досі порожне, бо не знайшовся ще між нами (світськими й духовними) такий одушевленець, що схотів би посвятитись завданням того Руху і внести туди й дещо з досвіду нашого тисячерічного християнства на словянському Сході Європи. Але не тратимо надії, що такі одушевленці українські скоро вже будуть і займуть то порожнє призначене для нас місце в Централі та й поширять ідею «Руху за кращий світ» і в українському народі покищо тут у вільному світі, а скоро вже сподіємося і в Рідному Краю, що здається з найбільшою тугою вичікує того кращого світу — світу любови, правди й справедливости. Шукаємо такого одушевленця не тільки в рядах нашого Духовенства («чорного» й «білого»), але також у рядах нашої організації дещо з подібними цілями і вже вкоріненої й заслуженої серед нашої скитальщини в Західній Європі, а саме нашої благословенної Організації «Україн-

ський Християнський Рух», що напевно буде виконувати завдання «Руху за кращий світ» серед нашого народу.

6. Ціль і програма діяльності «Руху за кращий світ».

Бл. п. Великий Папа Пій XII сказав кількома словами у своїй пам'ятній промові з дня 10. лютого 1952 р. які цілі має той Рух, що його таки сам Папа назвав «Рух за кращий світ», і накреслив для того руху основні точки програми його діяльності, а решту програми доручив виробити згаданій уже Централі під проводом найбільшого одушевленця Руху тобто згаданого вже Отця Ломбарді Т. І. при співпраці дібраних одушевлених з посеред Духовенства, а навіть з посеред світських діячів Католицької Акції, що дотепер виявились справжніми світськими апостолами по різних краях світу. Ми вже натякнули вгорі яка то ціль того Руху, а програма його діяльності така самозрозуміла у світлі Христової Євангелії, що про неї немає потреби тут ширше говорити. «Це конечна потреба — сказав Великий Папа Пій XII, а те саме повторює й предобрий теперішній Святіший Отець Папа Іван XXIII — це конечна потреба перебудувати від основ цілий світ і переобразити його стан зі здичавілого на людський, а з людського на Божий, тобто на такий, щоби був милий для Божого Серця».

Здається, що ніхто другий в світі не тривожиться так за долю світу й людства і ніхто другий не відчуває за те такої тяжкої відповідальності як Христовий Намісник й видимий Голова Христової Церкви, що за першим Папою Петром перейняв те найтяжче доручення від Христа: «Паси вівці мої, паси ягнята мої», і то так, щоби всі ті вівці й ягнята, тобто всі люди, були згуртовані в одно Христове стадо під проводом одного видимого Пастиря, бо тільки в той спосіб можна забезпечити для них вічне спасіння. Святіший Отець як людина є вповні свідомий своєї людської немочі, але є також найбільше свідомий незмінної за поруки Христової й запевнення про неминучу перемогу Христового Царства над царством Сатани. Він в непохитному довірі до безконечного Божого Милосердя, підніс високо прапор зі знам'ям побіди і кинув торжественно клич: «Усі на фронт, до боротьби за кращий світ, бо того хоче сам Бог». Світ котиться до руїни. Мільйони людей взивають провідників народів і керманічів дер-

жав, щоби завернули на нові мирні шляхи, та це не помагає. Щойно скінчилась друга страшна світова війна, а вже загрожує третя ще страшніша. Правда деякі керманічі пробують стримати ту загрозу, але вони думають, що можуть те доконати своєю силою, а забувають на те, що тільки один Бог Паном і Сувереном всесвіту й кермує ним. Казав колись Папа Пій XI: «Скільки конференцій, промов, дискусій..., але чи почув хтонебудь слово про Бога, про Боже Провидіння? З болем серця треба те ствердити, що ті, що називають себе християнами, а їх все ще поважна більшість на всіх тих конференціях, забувають на Христові слова: «без Мене нічого не зможете вчинити» (Ів. 15, 5). Тому й є небезпека, що Христос скаже: «Якщо хочете, робіть без Мене», але тоді — здається не може людей стрінати більша кара, як такі слова Христові, бо що ж може сотворіння, чи навіть і цілий світ, зробити без Бога!».

Святіший Отець Пій XII у своєму найбільшому довірю до Божого Милосердя запевнив нас, що Христос таки не скаже таких слів знеохоти і не опустить нас на поталу, а схоче щераз виявити Свою особливу Любов безконечну, якщо знайде серед християн таких добровольців, що стануть твердо під Христовим Прапором і під проводом Христової Церкви стануть до боротьби за кращий світ. В останніх часах тобто за останньої війни й по війні вже не тільки між католиками світу, але й між християнськими народами, що здавна вже зірвали звязки з правдивою Христовою Церквою, а навіть серед нехристиянських народів помітно зростає повага католицької Церкви. Слушно сказав Папа Пій XII: «Люди, що пробували розв'язати тяжкі питання міжнародного співжиття без Божої помочі, або навіть проти Бога, переконались наглядно, які то крихкі їхні будинки, що в них мешкають, які нестійкі установи, що на них вони опирались. Вже й не бракує таких висловів — каже Папа — що доходять до Наших вух і мають глибоке хоч скрите ще значіння, але вже можна спостерегти, що багато є таких, що мають намір вернуться до дому Вітця, що на нього здавна забули» (7. XII. 1952). «Міліони людей — каже Папа Пій XII — зачинають глядіти на Церкву Христову як на потужну й самотню керманічку, що може стати на чолі такого великого почину, що має на цілі переобразити й перемінити нинішній лихий світ. А як колись з Божої волі прийняли Ми на себе — каже Папа — тяжкий хрест Вселенського Пастиря, так під теперішню хвилю приймаємо на Себе тяжке завдання бути вістуном «Кращого Світу», що його

сам Бог хоче. Нехай же цей Рух за кращий світ поширюється з Риму на всі Спархії, на всі народи так, щоби Ми мали щастя побачити, як повертаються до Христа не тільки міста й села, але цілі народи й цілі континенти або радше ціле людство» (12. X. 1952).

Нажаль занадто вже вспів Сатана поширити й закріпити своє царство в світі, а молоденький ще «Рух за кращий світ» не вспів захопити всіх християн доброї волі, щоби схотіли рішитись на рішучу революту-повстання проти того ворога Божого, тобто щоби отряслись з кайданів неволі гріха і стались Божими дітьми. З найбільшим болем серця покидав Великий Папа Пій XII цей світ, все ще загрожений жахливою катастрофою й небувалою досі руїною.

Але створений «Рух за кращий світ» змагається далі щораз сильніше за те, щоби при помочі Божої благодати зробити людство кращим, як теперішнє, щоби щораз більше людей переміняти в дітей Божих, що жили би як браття між собою. Започатковано вже подекуди Організації для побудови співжиття між людьми, такого співжиття, що було би гідне великої, одночасно Божої й людської родини, що в ній легко буде втриматись у стані Божої благодати, тобто у стані дітей Божих. Оті діти Божі життям своїм, чи одиниць, чи цілих спільнот, згідним з Христовими заповідями, віддадуть належну славу Богові й Творцеві, що є передусім нашим спільним Отцем Небесним, а ми всі як Його діти є, або повинні бути, привдивими братами тієї самої великої родини, що нею є ціле людство.

7. Наш відгук на поклик Христового Намісника.

Це правда, що положення більшої частини теперішнього людства таке далеке від Бога й Христа Спасителя нашого виглядає таке трагічне, що в декого викликає зневіру й розпучливу безнадійність у зміну на краще. Теперішня матеріалістична філософія, політика, господарські відносини, боротьба кляс, обичаї доростаючої молоді, подружнє життя, надморські пляжі, забави, друковане слово, кінотеатри й телевізія, а вкінці й найбільша ганьба для людства у виді прапору воюючого безбожництва, що повіває майже над половиною людства — те все захоплює щораз ширші ділянки життя так, що майже всюди перемагає фальш і гріх і загрожує величезним людським масам, що докотяться до вічної неколкої пропасти.

Але також правда, що стільки ще є людей, що живуть правдиво святим життям, укритим життям покути й жертви, що може ще ніколи в світі не було стільки укритої святости. А ця дійсність буде розрадою для нас усіх і захоотою, щоби стати в рядах «Руху за кращий світ» і сказати Сатані так, як каже згаданий вже Отець Ломбарді у своїй знаменитій книжці: «За кращий світ» (Рим, 1954) просто й рішучо: «Вже досить того! Хочемо звільнити нашу Батьківщину й ціле людство від усякої загрози. Скинемо Сатану з трону, що його він зайняв хитрощами й насиллям по доконанні такої страшної різни і такого жахливого спустошення тілесного й душевного в нашій любій Батьківщині і в цілому світі. При допоміж Божої благодати примусимо Сатану, щоби вернувся до місця в пеклі, що для нього перед віками признане. Ми хочемо zorganizувати наше життя так, щоби в ньому легко було спасти наші душі та й щоби в нашому збірному життю Христові заповіді були основою й правилом.»

«Щоби того доконати — каже Святий Отець Папа Пій XII — треба нам не тільки відваги, але й второпності, бо ворог-Сатана знайдеться всюди серед нас, а він потрапить ужити хитроців і насилля (12. X. 1952). Але не треба боятися того, якщо в боротьбі будемо вживати надприродних орудників, а при цьому будемо призивати могутнього Покрова Пресвятої Богородиці, що «притоптала вже горду голову Сатани» (Бит. 3, 15). Колись в середніх віках відбувались хрестоносні походи, щоби звільнити Святі Місця в Святій Землі від поганців, що їх безчестили. Одушевлені хрестоносці своїм святим завданням додавали собі відваги й сили в тяжких военных походах, повторюючи клич: «Бог того хоче!» Їхнє завдання було святе, але відносилось тільки до звільнення Святих Місць, освячених побутом на тій землі Воплоченого Божого Сина.

Нинішній хрестоносний похід започаткований Христовим Намісником під назвою «Рух за кращий світ» і під кличем: Бог того хоче! має куди святіші й важніші завдання, бо звернені на таку ціль, що для неї Воплочений Син Божий пролляв Свою Найсвятішу Кров, тобто для спасіння безсмертних людських душ, що їх за всяку ціну мусимо звільнити від усякої загрози збоку Сатани. Бог того хоче! Ніхто не сміє відмовитись від участі в тому хрестоносному поході. На поклик Святішого Вітця відгукнулись дотепер всі кращі сини й доньки ріжних католицьких народів і вже шикуються щораз численніші ряди новітніх хрестоносців. Не сміє бракувати в тих рядах і наших Братів і Сестер Українців бодай з тієї частини, що мають щастя називати Христового На-

місника своїм Отцем. І напевно їх не забракне, бо ж історія нашого народу оповідає про безліч найшляхетніших дій українських синів в обороні св. віри християнської перед навалом п'анців.

8. Наша підготовка до хрестоносного походу.

Заки створимо наші ряди треба відбути деяку підготову. Підготова мусить відбутись під оглядом одиничним і під оглядом збірним як української спільноти взагалі. Підготова подекуди йде вже здавна в наших церковно-релігійних Братствах, в рядах нашої Католицької Акції, в наших «Обновах», а в останніх роках в зростаючих рядах нашої цінної організації, що має назву «Український Християнський Рух». Та ще далеко нам до того, щоби ми нашою рішучою поставою могли зайняти якесь відповідальне й загрожене місце на фронті в боротьбі за кращий світ. Наша спільнота, що знайшлась у вільному світі захоплюється дуже часто радше матеріяльними цілями й погонею за здобутками туземного добробуту, або розполітикована звертає увагу передусім на політичні цілі, чи визвольні змагання туземної Батьківщини без якоїсь думки про Боже Провидіння, про спільного Отця Небесного, про Церкву як Божу установу, про життя в благодаті Божій, як це повинно бути в Божих дітей. Тому й годі нам мріяти про якийсь поважний наш вклад в боротьбу за кращий світ, якщо не погодимося з думкою про конечну обнову, чи реформу нашого життя на всіх ділянках одиничного чи збірного життя. В одиничному житті мусить кождий з нас наладрати правильно свій звязок з Богом, свій звязок зі світом і свій звязок з другими людьми, що є нашими братами, що є також Божими дітьми. Отже насамперед треба обновити в собі пам'ять про основну заповідь нашого життя, тобто особливо підкреслену Христом заповідь любови Бога й ближнього і практикувати ту заповідь, бо без любови ближнього немає любови Бога, а без любови Бога немає освячуючої благодати, а зате є гріх. А хто живе в грісі, той радше є союзником Сатани, отже не може вдавати, що він веде проти нього боротьбу за побудову кращого світу.

Немає тут місця на те, щоби сказати дещо про особливі вимоги підготовки збоку священників, монахів і монахинь, щоби вони могли до деякої міри зайняти провідні місця на фронті в боротьбі за кращий світ. Само собою розуміється, що від них вимагається багато, багато більше як від звичайних мирян, бо ж вони мають особливе покликання від Бога до святости життя і до них

в першій мірі відносяться слова Господні записані в книзі Откровення св. Івана Богослова (12, 11): «Праведник хай буде ще праведніший, а святий, хай ще більше освячується.»

Тут скажемо тільки коротенько про вимоги поставлені до звичайних мирян і то до всіх без винятку, бо ж заповіджено загальну мобілізацію до «Руху за кращий світ». Отже кожний вірний християнин насамперед:

- а.) повинен бути свідомий тієї загальної мобілізації чи покликання на фронт,
- б.) повинен зробити рішучий іспит совісти про те, чим він міг би спричинитись до того спасенного діла, що його сам Бог хоче,
- в.) повинен безумовно віддатись для співпраці з другими для того спасенного почину,
- г.) повинен вкінці докласти всіх зусиль, щоби побудувати інший і кращий світ, як той, що є тепер.

А щоби виконувати ту спасенну діяльність треба передусім контролювати й доповнити свою релігійну свідомість і поглибити знання правд святої віри так, як ми того навчилися з Катехизму. На ніщо не здалося знання правд св. віри, якщо хто не вірував би кріпко в ті правди, допускав би сумніви, чи наражався на такі сумніви в розмовах або в читанні фальшиво наукових книжок чи часописів.

Дуже важною умовою є підтримування і скріплювання в собі життя в Божій благодаті. Отже треба уникати тяжкого гріха як найбільшого лиха, що вбиває в нас Боже життя. Треба чувати й виминати нагоду до гріха й бути готовим радше вмерти, як поповнити гріх. Треба очиститись і не допускати навіть легкого гріха, щоби на душі не мати найменшої плями. Треба посилювати в собі життя благодати, намагаючись наслідувати життя Ісуса Христа, щоби наше серце було подібне до Христового Серця (Мат. II, 29). Посилення життя благодати досягається вірністю для побожних практик, а саме: рання й вечірня молитва, пожертвування кожної днини Христовому Серцю, часте приймавання св. Тайн, зокрема св. Причастя, часта участь у св. Літургії, щоденний іспит совісти, часта св. Сповідь, відмовлювання вервиці на честь Пресвятої Богородиці. Оттоді виявиться наше життя в Божій благодаті, передусім через діяльну любов Бога й ближнього, а в тому напевно знайдеться місце на світське апостольство для побудови кращого світу з надією на повний успіх й нічого більше не треба, бо як каже св. Августин: «Люби й роби що хочеш».

Читаючи, або слухаючи виклад про ті вимоги до мирян, дехто з вас, Браття й Сестри, зжахнеться й скаже собі, що такі вимоги радше повинні бути спрямовані до монахів і монахинь, а не до мирян, що мають в голові стільки життєвих клопотів, стільки журби за буденні потреби, стільки зайнять приватних і суспільно-політичних, бо ж і тут на чужині ми всі обов'язані дати якийсь свій вклад у наші визвольні змагання і т. д. і т. д. А однак мусимо щераз рішучо ствердити, що від тих вичислених вимог не сміє ніхто звільнитись і кождий мусить намагатись їх щораз докладніше виконувати, якщо має поважний намір причинитись до побудови кращого світу. Якщо хвилево виглядають за тяжкі ті умови, то знова немає іншої ради як тільки благати Милосерного Бога, щоби дав нам охоту й силу ті вимоги виконувати. А будьмо певні успіху нашої молитви в кождій потребі, в кождій пригоді, бо успіх молитви забезпечив нам сам Ісус Христос, як це ми бачили вгорі, зі слів Христа записаних у св. Євангелії. Дуже багато є людей у світі, нераз навіть зрештою добрих християн, що не вірять в успіх молитви і хибно думають, що радше треба розвивати всебічну діяльність, як тратити час на довгу молитву. Забувають сердеги на слова нашімнення Христового: «Шукайте вперед царства Божого, а все інше додасться вам» (Мат. 6, 33).

Дійшло до нашого відома, що деякі з наших т. зв. патріотів гіршилися тим, що наш УХР замість організувати якусь широку діяльність на користь наших визвольних змагань, займається організацією паломництв і прилюдних всенародних молитов за нашу поневолену Церкву й Батьківщину. Їм треба би відповісти словами славного еспанського державного мужа Донозо Кортес: «Ті, що моляться, роблять для світу (чи для якої справи) більше, як ті, що зводять боротьбу, а якщо світ йде з лихого до гіршого, то саме тому, що в світі більше ведеться борб, як відмовляється молитов.»

Радіючи й дякуючи Милосерному Богові за ласку, що дозволив мені відізватись до вас, мої Возлюбленні в Христі Браття й Сестри, при такій милій нагоді як близьке вже торжество інтронізації нашого першого українського Апостольського Ексарха в Німеччині і висловити мої найгарячіші побажання, щоби ви всі захопились ідеями й завданнями всесвітнього благословенного «Руху за кращий світ» і намагались стати учасниками його, хоч би тільки через наш УХР, — призиваю з цілого серця найбагатшого Божого благословення для вас усіх і для нашої любної Батьківщини, і віддаю вас усіх під могутній Покров Пресвятої Богородиці, нашої найліпшої Неньки Небесної.

Благодать вам Браття й Сестри й мир від Господа нашого Ісуса Христа, Любов Бога й Отця і причастя Святого Духа нехай буде з вами, Амінь.

Дано в Римі, в Світлий день Празника Рождества Пресвятої Богородиці по новому стилю, 8 вересня 1959 р.

† ІВАН, Архієпископ
Апостольський Візитатор

3. ВІДРУЧНЕ АПОСТОЛЬСЬКЕ ПИСЬМО св. пам. Вселенського Архієрея Папи Пія XII до нашого Впреосв. Митрополита Кир Йосифа, Ісповідника святої віри з привітом, побажанням і Апост. благословенням з приводу сорокрічча його священства

(30. IX. 1917 — 30. IX. 1957)

У сам Світлий Празник Христового Різдва, дня 25 грудня Р. Б. 1957, покійний Великий Папа Пія XII, зволив привітати нашого Впреосв. Митрополита Кир Йосифа, Ісповідника святої віри на далекому засланні, окремим Апостольським Відручним Письмом з нагоди 40-річчя його єрейських свячень. Це прецінне Відручне Письмо Христового Намісника є не тільки найкращим виявом батьківської любови до нашого Митрополита Ісповідника, але й доказом особливої прихильності Святого Апостольського Престолу для української страдальної Церкви.

Ми доцільно стримувались дотепер з оприлюдненням тексту цього Відручного Папського Письма, бо того вимагали найтяжчі умовини московсько-більшевицької неволі, в яких живе Найдостойніший Адресат Високопреосвященіший Кир Йосиф, щоби не погіршити ще його тяжкої долі, а при цьому треба було шукати способу, щоби сердешні вислови Святішого Вітця дійшли до його відома й були для нього потіхою й підтримкою в його тяжких страданнях. Довший час не мали ми ніяких вісток про долю Найдостойнішого Адресата й про долю Апостольського Письма зверненого до нього. Безбожницький московський режим так тісно заціпив свою залізну заслону перед культурним світом, що взагалі внеможливив усякий, навіть кореспонденційний зв'язок з українським Митрополитом, а передтим і з іншими українськими Владиками, що вже загинули без ніякого сліду по тюрмах і концентратах далекої Сибірі. Оставалась нам тільки по словам Святішого Вітця Папи Пія XII (Енцикліка «Східні Церкви» з дня 15 грудня 1952, де в особливий спосіб підкреслено геройську поставу наших українських Владик) одинока на-

дія, що хіба тільки Ангели небесні занесуть яку добру вістку до наших Владик — страдальців на Сибірі та й до нас принесуть яку цінну — хоч і сумну — вістку від них, а зокрема від нашого Митрополита Йосифа.

І ось сповнилось те, що каже мудра італійська народня приповідка про Сатану, що вміє робити горшки, та ніяк не потрапить зробити покришку до горшка. При кінці минулого року 1958 продісталась до нас зпоза залізної заслони сумна вістка, що нашого ВПреосв. Митрополита Кир Йосифа знова поставлено перед безбожницький суд зразу в Москві, а відтак у Києві, щоби його наново судити за злочин «спротиву московсько-большевицькій владі», що жадає безумовного зривання зв'язків з Святим Апостольським Престолом і переходу на московське православ'я, а при цьому щоби намагатись таки вкінці зламати той його спротив зразу хитрими обіцянками про створення для нього окремого українського Патріярхату в Києві (але в зв'язку з московським патріярхом), а коли це не вдалось, то муками й тортурами. При цій нагоді прилинула сюди й сумна вістка, що Митрополит Йосиф не видержав побоїв і мук і трагічно згинув. Та показалось, що Милосерний Господь має ще дальші пляни відносно цього незламного Ісповідника св. віри, що є славою й вінцем нашим. По кількох місяцях прийшла вістка, що Митр. Йосиф ще живий, а судовий безбожницький процес закінчився тільки новим присудом на каторжні роботи впродовж нових сімох років. Новітній безбожницький режим — як бачимо — не хоче завдавати мученичу смерть жертвам свого терору, бо все ще сподіється наклонити й примусити ті жертви до зради Христа й Церкви святої. Ці останні найтяжчі переживання Митрополита Йосифа — це немов посвідка для нас, що Відручне Письмо Святішого Вітця дуже правдоподібно дійшло до його відома, а вже напевно є відоме московсько-большевицькому режимові, що в останньому часі особливо посилив свої скажені напасти на Ватикан і на Папу.

Понижче подаємо в українському перекладі Письмо Святішого Вітця Папи Пія XII для прилюдного відома наших Впр. і Всч. Отців й наших вірних Українців та й заохочуємо до особливих молитов за Високопреосвященішого Кир Йосифа, що з днем 1. листопада 1944 р., отже перед 15-ти роками засів на Галицько-Львівському Митрополитичому престолі і вже 15 років хоч сам у кайданах керує нашою Церквою в катаномбах з тюремної келії, як Митрополит-Ісповідник св. віри.

Апостольське Відручне Письмо покійного Великого Папи Пія XII, що слушно мав назву Ангельського Пастиря, нехай буде одночасно й пригадкою для нас про цю світлу постать на Петровому Престолі, що за час свого Вселенського Архієрейства дав українському народові стільки доказів своєї особливої батьківської любови і найсердешнішого спочування в нашій трагедії, здається найтяжчої в цілій нашій тисячорічній історії:

**Високодостойному Братові —
ЙОСИФОВІ СЛІПОМУ**
Митрополитові Галицькому, Архієпископові
Львівському, Єпископові Кам'янецькому

Пій Папа XII

Високодостойний Брате, Привіт і Апостольське
Благословення!

Недавно завершений сороковий рік Твого священства дає Нам добру нагоду виявити Тобі Нашу любов і пошану та й в Нашому затривоженні потішити Тебе серед стільки скорбот Твого вигнання. Бо ж знаємо як то Ти, по одержанні перед 18 роками повноти священства, ревно виконував Твою пастирську службу у Львівській Єпархії, спершу як Помічник-Кoadьютор з правами наслідства, а згодом як Архієпископ-Ординарій. Але за Твій вірний зв'язок з оцим Апостольським Престолом Тебе засуджено на каторгу і Ти був змушений опустити Твоє вірне стадо. Відтак Ти був в'язнений по різних тюрмах, а вкінці запроторений у Середущу Сибір і перебуваєш тепер в далекій місцевині Маклаково як сторож-служачий в домі для німців. Тож висловлюючи Тобі, Високодостойний Брате, Нашу з цілого серця вдячність за ревне виконання Твого священного пастирського уряду перед утратою свободи і за те, що Ти сподобався «за імя Ісусове понести ганьбу», благаємо усердно Божу Дитинку Ісуса, щоби ласкаво зволив потішити й скріпити Твого духа серед стільки життєвих невігод і прикрощів. А тимчасом на знак неминучої небесної опіки і на завдаток Нашої особливої лю-

бови уділяємо Тобі, Високодостойний Брате, цілим серцем у Господі Наше Апостольське Благословення.

Дано в Римі при святому Петрі, дня 25 місяця грудня, на Різдво Господа Нашого Ісуса Христа, року 1957-го, Нашого ж Вселенського Архієрейства девятнадцятого.

Пій Папа ХІІ-ий

4. Апостольське благословення Святішого Вітця для духовенства й вірних українців у краях Західньої Європи

В дні 19 березня святкував Святий Отець Папа Іван ХХІІІ день свого Небесного Покровителя, Святого Йосифа Обручника. З цієї нагоди ВПреосв. Апостольський Візитатор зложив у стіп Христового Намісника привіти й побажання і заяву синівської любови й вірности для Святого Апостольського Престолу не тільки від імені Духовенства й вірних Українців у Західній Європі, але також від імені цілого українського народу, що в Рідному Краю під тяжким московсько-більшевицьким ярмом не має змоги виявити своїх синівських почувань для Христового Намісника на землі. Святіший Отець прийняв з особливим зворушенням ці сердешні вислови синівської любови й привязання збоку українських скитальців, а також збоку цілого українського народу. На доказ своєї вдячності й батьківського вдоволення Папа Іван ХХІІІ зволив переслати через свій Секретаріят Стану на руки ВПреосв. Апостольського Візитатора найцінніше письмо з подякою й Апостольським Благословенням такого змісту:

СЕКРЕТАРІЯТ СТАНУ
ЙОГО СВЯТОСТИ

Ч. 11488

З Ватикану, дня 23 березня 1959.

Ваша Ексцеленціє,

Виконуючи високе доручення Святішого Вітця, мило мені повідомити, що цінні побажання Вашого Високопреосвящен-

ства, висловлені також в імені Духовенства й вірних Українців у Краях Західньої Європи, з нагоди торжественного дня Ім'янин, були особливо дорогі серцю Христового Намісника.

Вселенський Архієрей зволив тому висловити Вашій Ексцеленції правдиво батьківське вдоволення за цей новий вияв пошани й любови також збоку тієї так любої частини порученого Його пастирській опіці Христового стада, що тепер так дуже терпить.

Взаміну за цю синівську духову участь своїх дітей — Українців в радісному святкуванні Празника Святого Йосифа, Його Святість запевнює про свої особливі молитви до свого Небесного Покровителя, щоби постійно спомагав їх у всіх потребах дочасних та вічних. Святіший Отець уділяє одночасно з цілого серця Вашому Високопреосвященству та всім священикам і вірним, що їх Ви очолюєте та як пастир відвідуєте, щедре й найласкавіше Апостольське Благословення.

Користаю з нагоди, щоби висловити почування глибокої пошани

Вашому Високопреосвященству відданий

Анджельо Дель Аква
Субститут

Його Ексцеленція
Високопреосвященніший Владика
Кир І в а н Б У Ч К О
Архієпископ Левкадійський
Апостольський Візитатор Українців
Р И М

5. Подяка Апостольської Нунціатури за „Петрів гріш“

З нагоди цьогорічного празника Святих Верховних Апостолів Петра й Павла — наші вірні Українці в Бельгії зложили свої скромні пожертви на т. зв. Петрів Гріш. Ці пожертви, в сумі 2.995 бельгійських франків, ВПреосв. Апостольський Візитатор при нагоді недавніх архієрейських відвідин в Бельгії передав Апостольській Нунціатурі в Брюссель з проханням переслати до рук Святішого Вітця в доказ синівської любови наших вірних скитальців супроти Хри-

стового Намісника на землі. Жертва наших Українців в Бельгії була завжди особливо мила для Святішого Вітця, бо вона походить з тяжко запрацьованого гроша вуглекопів, що нероз серед небезпек життя заробляють на хліб насущний для себе і своїх діточок. Апостольська Нунціятура, як Папське Представництво в Бельгії, зараз по одержанні пожертви т. зв. Петрового Гроша зволила від себе написати окреме письмо з подякою на доказ особливої прихильности для нас Українців, як вірних дітей святої Церкви і Христового Намісника на землі.

АПОСТОЛЬСЬКА НУНЦІАТУРА
В БЕЛЬГІЇ
Ч. 5592.

Брюссель, дня 26 серпня 1959.

Ваша Ексцеленціє,

В часі відсутности Й. Е. ВПреоув. Апостольського Нунція, що під цю пору перебуває в Італії, маю честь подякувати особисто за цінне письмо Вашого Високопреосвященства Ч. ФАВ. 4427/59 з дня 22 ц. м. і за залучені в посилці 2.995 б. фр. — тобто за жертву Українців католиків в Бельгії на т. зв. «Петрів Гріш».

Я переслав щоскорше цей дар для Вселенського Архієрея, що напевно буде глибоко зворушений цим новим виявом любови збоку своїх українських дітей.

З проханням передати всім дорогим Жертводавцям щире подяку збоку цього Папського Представництва, прошу прийняти вислови моєї найглибшої пошани

Монс. Ксаверій Цупі
Радник Апостольської Нунціятури

Ч. АВ. 4025/59.

**6. Високе відзначення
збоку Святішого Вітця Папи Івана XXIII**

Святіший Отець Папа Іван XXIII рішенням з дня 29. травня ц. р. зволив найласкавіше відзначити трьох наших молоденьких священиків в Європі, а саме:

1) Всев. Отця Д-ра Мирослава Степана МАРУСИНА, І. Секретаря й Канцлера Й. Е. ВПреосв. Апостольського Візитатора,

2) Всев. Отця Д-ра Івана ХОМУ, ІІ. Секретаря й Архіваря Й. Е. ВПреосв. Апостольського Візитатора,

3) Впр. Отця Василя ТУРКОВИДА, українського Душпастиря округи Новий Ульм в Німеччині.

А саме: Святіший Отець Папа Іван XXIII, узгляднюючи заслуги всіх трьох згаданих священиків у праці серед нашої української скитальщини по краях Західньої Європи в тих трагічних повоєнних часах, заіменував їх своїми Почесними Тайними Шамбелянами, зараховуючи їх до Шляхетної Родини Його Святости Папи й надаючи їм титули Монсіньорів з правом носити виолетний одяг і в тому одягу брати участь в Богослужбах, відправлюваних Вселенським Архієреєм.

Його Емініція ВПреосв. Кардинал Євгеній Тіссеран, персилаючи урядові декрети номінації згаданих трьох Монсіньорів до рук Високопреосвященішого Апостольського Візитатора, висловив свою особливішу радість з приводу Папського відзначення згаданих ереїв, що в короткому часі після ерейських свячень показалися добрими й ревними священиками, віддаючи всі свої сили на службу Христові й Його Церкві.

Ч: МА. 4497/59.

7. В справі торжественного відсвяткування 15-ої річниці смерті Слуги Божого Митрополита Андрея

Перед п'ятнадцяти роками, дня 1. листопада 1944 р. в год. 13,30 в митрополичій палаті на горі святого Юра у Львові, завершилась туземна мандрівка Слуги Божого Великого Митрополита Андрея. Великий подвижник церковного Об'єднання відійшов у вічність, щоби перед престолом Всевишнього вставлятися за своє стадо, за свій український нарід і за цілу Церкву Христову. Цілу ніч з 31 жовтня на 1. листопада 1944 р., що з волі Божого Провидіння сходилася з XXVI річницею незабутнього Листопадового Зриву, Слуга Божий Андрей в повній свідомості про свій близький кінець, провів на молитві. Вранці заговорив до присутніх про

найважливіші церковні справи, передсказав знищення католицької Церкви в Україні, передбачив новітні катакомби, що в них мусітиме скриватись наша Церква, але додав при цьому, що в майбутньому українська Церква відродиться, завітне й пошириться на цілому європейському Сході й поза межами Батьківщини України.

В п'ятнадцяту річницю смерті Слуги Божого Великого Митрополита Андрея ми маємо щастя бодай на скитальщині бути свідками розквіту нашої української католицької Церкви по ріжних краях світу. Це наглядне Боже благословення, що спливає на наш нарід через Святий Апостольський Престол в Римі дає нам надію й запоруку, що недалеко вже хвиля відбудови царства Божого на нашій Батьківщині Україні.

Впр. і Всч. Отці Душпастирі в краях Західньої Європи заохотять своїх вірних до торжественного святкування 15-ої річниці смерті Слуги Божого Митрополита Андрея й до гарячих молитов за прославу нашого Великого Митрополита ще й тут на землі та й щоби Милосерний Господь зволив прискорити здійснення його гарячих бажань об'єднання цілого українського народу, а також цілого слов'янського Сходу в одній Правдивій Христовій Церкві під проводом одного Вселенського Пастиря Папи Римського, бо ж немає сумніву, що вилікування тієї страшної язви церковного роздору на Сході Європи загоїть скоро й ті рани на організмі Церкви, що постали в Західній Європі й поширились поза океани.

Дано в Римі, дня 8 вересня 1959 р. в Празник Рождества Пресвятої Богородиці

† ІВАН, Архієпископ
Апостольський Візитатор.

Ч. ФМА. 4492/59.

8. Пригадка відносно грошевих збірок на фонд постуляції Слуги Божого Митрополита Андрея

Подаємо до відома Впр. і Всч. Отців Душпастирів й наших вірних Братів Українців у Західній Європі, що на нашу попередні заклики відносно грошевих збірок на фонд по-

стуляції Слуги Божого Великого Митрополита Андрея відбилися милим відгуком серед нашої української еміграції в світі, а попередні збірки по наших заокеанських Спархіях, зокрема на терені нашої Української Митрополії в ЗДА дали поважні успіхи. Уряд Постуляції М. А. подбає про те, щоби імена Жертводавців були оприлюднені, а при цьому Впр. Отець Постулятор висловить найкращу подяку нашим ВПреоєв. Владикам, що зволили зарядити збірки на терені своїх Спархій і нашим Дорогим Отцям Душпастирям, що перевели збірки серед своїх жертвенних вірних

Та все ж ці дотеперішні успіхи не дозволяють ще занехати дальших збірок серед української спільноти у вільному світі, бо видатки на збирання документів, на переклади й на видання всіх письм Митрополита Андрея й на видання книжок про того Великого Подвижника ідеї Зединення Церков, зростають з кождим днем, а від грошових засобів залежить уся підготовча діяльність Уряду Постуляції.

Тому й пригадуємо Впр. і Всч. Отцям Душпастирям наші попередні доручення й прохання про збірки на Фонд Постуляції Митрополита Андрея кожної четвертої неділі в місяці. А при цьому у принагідних проповідях Отці Душпастирі пригадають нашим вірним і візвуть їх до гарячих молитов, щоби Милосердний Господь зволив прославити Слугу Божого Митрополита Андрея ще й на землі великими чудами, а зокрема щоби за його заступництвом схотів змінити ту неприхильну дотепер поставу наших бодай деяких незединених з нами у вірі Братів, що знайшлися на чужині у вільному світі разом з нами, але й далі не мають, чи не хочуть мати зрозуміння для тієї ідеї, для якої трудився і страдав Слуга Божий Митрополит Андрей, щоби сповнилось гаряче Христове бажання: «Да всі будуть єдино».

Ч: АВ. 4498/59.

9. В справі добровільних датків за одержані з канцелярії А. В. книжки

В останньому часі Канцелярія А. В. в Мінхен (зглядно на доручення тієї ж Канцелярії наша Друкарня «Логос») вислала на адреси Генеральних Вікаріятів для розподілу між

наших Отців Душпастирів відповідну кількість деяких видань, а саме:

1) АРТИКУЛИ для інформаційного процесу беатифікації й канонізації Слуги Божого Андрея Шептицького Архієпископа Львівського Українців, Митрополита Галицького, Єпископа Кам'янця-Подільського.

2) Новий Статут Братства Апостольства Молитви, апробований та потверджений Папою Пієм XII в Апостольським Листі «Пастораліс куре» з дня 28 жовтня 1951.

3) Енцикліка Святішого Вселенського Архієрея Папи Івана XXIII «На Петрів Престол».

4) Сторінки з історії Української Церкви й культури, VII випуск — II частина, згід пера Отця Мирослава Ріпецького п. н. І. «Київський Літопис XII ст.» (Жартини з історії Княжої України XII ст.) та II. «Слово о полку Ігоревім» (Лицарська поема XII ст.).

Ця остання книжечка Отця Мирослава Ріпецького, видана як і згадані вгорі видання коштом ВПреоув. Апостольського Візитатора, висилається Впр. і Всч. Отцям Душпастирям для доповнення бібліотек Генеральних Вікаріятів і парохіяльних бібліотек, а також для розподілу між наших вірних при яких особливих нагодах. Деяку частину цього останнього видання вже розіслано до різних бібліотек, а решту висилається тепер в такій кількості:

1. Канцелярія А. В. Рим:	Прим..	50
2. Генер. Вікаріят, Мюнхен		300
3. Генер. Вікаріят, Париж		300
4. Генер. Вікаріят, Лондон		300
5. Генер. Вікаріят, Бельгія		100
6. Генер. Вікаріят, Аргентина		100
7. Генер. Вікаріят, Бразилія		100
8. Впр. О. д-р Гавліч, ЧСВВ — Австрія		50
9. Й. Е. Преосв. Кир Іван Прашко, Австралія		200
10. Остається на складі в Адміністрації «Христ. Гол.» для евентуальних замовлень		100

РАЗОМ: 1.600

При розподілі згаданих книжок між наших вірних Отці Душпастирі схочуть від себе зложити деякий добровільний даток і заохотити вірних до складання добровільних датків на покриття коштів видання з тим, що ті всі добровільні

датки будуть зложені на фонд Постуляції Справи беатифікації Слуги Божого Митрополита Андрея.

Зібрану суму добровільних датків перешлюють Отці Душпастирі до Канцелярії своїх Генеральних Вікаріятів з допискою «на фонд М. А.», згідно на рахунок Диспозиційного Фонду А. В., відки ті суми будуть відпроваджені на фонд М. А. для Уряду Постуляції.

Обр. 4480/59.

10. Двоєння і троєння Св. Літургії

Святий Апостольський Престіл, йдучи на зустріч душевній потребі широких мас вірних, радо дозволяє священикам в неділі і свята служити дві, три, а то й більше св. Літургій.

Щоправда, служити другу чи третю св. Літургію, це великий привілей, а наші священики-душпастирі мають обов'язок користати з нього, щоби всім вірним дати змогу брати участь у св. Літургії в неділі і приказані свята, а при цьому вислухати проповіді Божого слова. Цей обов'язок тяжить на наших Отцях Душпастирях на скитальщині, бо замало маємо наших священиків, а вірні, розкинені на широких просторах, не маючи зв'язку з власним душпастирем і без рідної Богослужби продовж цілих тижнів, підпадають під вплив різних сектярських проїдисвітів.

Воднораз пригадується, що священик може приймати стипендію тільки на одну св. Літургію, а другі св. Літургії має відправляти на загальні намірення Святішого Вітця, а найкраще було би жертвувати ті другі св. Літургії за нашу переслідувану Церкву в Рідному Краю, а також на ті намірення, що їх занедбали, або оставили без відправи належних св. Літургій наші померші, або перешкоджені тюрмою, чи засланням українські священики.

Ч. К. 4479/59.

11. Заохота для Отців Душпастирів видавати Душпастирський Листок

Дуже тяжкою перешкодою у правильному душпастирюванню серед наших вірних Українців у Краях Західньої Європи є широке розсіяння скитальців. Кожний Отець Душ-

пастир має до обслуги велику округу в даній країні поселення, бо нераз та округа розтягається на території кількох латинських Єпархій. При цьому крім кількох більших осередків українського поселення на терені свого Душпастирства має наш Отець Душпастир велике число нечисленних груп або деяку скількість самотніх родин, тобто таких українських родин чи навіть одиниць, що живуть відокремлено по містечках і селах, де знайшли працю й заробіток.

Серед таких тяжких умовин Отець Душпастир невисилі часто відвідувати малі громади і тільки раз на два місяці й ще рідше відправляє св. Літургію в дрібних осередках. При тому немає ані часу ані сили нав'язати особистий зв'язок з вірними, особливо з молоддю. А вже й мови немає про відвідини поодиноких родин чи осіб. Наслідки такого стану дуже сумні. Наші вірні відстають від правильних релігійних практик і стають з дня-на-день щораз більше байдужі до приписаної участі в Богослужбах, відтак забувають свої звичаї, свою мову свої традиції. Наші діти перестають говорити по-українськи, а вслід за тим зачинають стидатися свого походження, свого обряду, свого народу, своєї Батьківщини. Майже одночасно пропадають такі українські вірні для Церкви й Батьківщини, бо враз з релігійною байдужністю йде впарі й національна байдужність.

Деякі наші Отці Душпастирі на терені Західньої Європи шукають успішного середника в рятуванні наших вірних перед небезпекою релігійної байдужности в той спосіб, що стараються по своїм силам мати з усіма вірними свого Душпастирства постійний зв'язок, якщо не особистий, то бодай при допомозі т. зв. ДУШПАСТИРСЬКОГО ЛИСТКА. Цей Листок вони редагують самі в формі скромного цикльостилевого бюлетеня, що появляється періодично, зокрема при нагоді великих рокових Празників, в часі святого Посту і при других нагодах і розсилають його на адреси своїх вірних.

Душпастирський Листок не заступить вірним релігійного часопису. Він радше є немов кореспонденцією Отця Душпастиря зі своїми вірними, особливо з тими, що давно вже його бачили і не мають змоги почути його проповіді, взяти участі в релігійних і культурних виявах своїх релігійних і національних почувань, чи у виконанні важних релігійних обов'язків супроти Церкви. Вони призабули на обов'язок зложити церковний даток, вони цікаві знати, коли буде торжество першого Святого Причастя дітей, вони бажали б знати які є нові зарядження Церковної Влади, які потреби має наша Ду-

ховна Велика й Мала Семінарія в Римі, як розвивається наша організація «Харітас» в даному Душпастирстві і т. д.

Тому й заохочуємо поодиноких Отців Душпастирів, щоби намагались, хоч би й не періодично, видавати скромний Душпастирський Листок. Не маємо наміру вкладати який новий тягар, особливо для тих, що є справді перетяжені обов'язками або не мають журналістичних обдарувань. Нехай Отці Душпастирі обдумають спосіб самі чи при помочі других більше досвідчених Отців Душпастирів як використати цей добрий засіб особистого зв'язку з вірними, щоби з більшим успіхом вести тяжку душпастирську працю серед нашого розсіяння.

Високопреподобні Отці Генеральні Вікарії А. В. слідкуватимуть за появою Душпастирських Листків, наскільки вони зовнішньою формою та змістом відповідають своїм завданням. Тому й кожний Отець Душпастир, що видає Душпастирський Листок, обов'язаний пересилати один примірник на адресу дотичного Генерального Вікаріяту А. В., а другий примірник на адресу Канцелярії Апостольського Візитатора в Римі.

12. Внутрішнє життя священика — це найконечніший засіб Апостольської діяльності

(Доповідь Всв. і Впр. о. Шамбеляна д-ра Мирослава Марусина виголошена на Конференції (Соборчику) Отців Душпастирів в Мюнхен дня 18. серпня 1959 р.)

Хто вспів відірватися не тільки від зовнішніх речей, але й відрікся себе самого так, що легко може перебувати чи пак приставати з Богом — того називаємо внутрішньою людиною. Це приставання з Господом Богом, чи розмова з Богом — щораз частіша і щораз тісніша й сердешніша, є запорукою невисказаного щастя й радості, що її приготував Господь в Небі усім тим, що Його люблять. Священик, Христовий слуга, має також почесний титул «духовна особа», отже він повинен в особливий спосіб відзначатися глибиною внутрішнього життя, життя молитви й постійної злуки з Господом Богом. Священик, вибраний з мільонів людей, є відділений від цього світу, щоби бути посередником між Богом і людьми, щоби сповняти важні завдання для спасіння безсмертних душ.

Вага внутрішнього життя священика найвиразніше виявляється на тлі апостольської діяльності Христового слуги, бо як душпастир, священик є подібний до самого Христа, що прийшов на світ спасти грішних, шукати заблуканих овець, щоби всіх привести до Отця Небесного. Про внутрішнє життя священика багато написано в творах великих Отців Церкви давних сторіч зокрема св. Івана Золотоустого, св. Василя, св. Григорія Назіанзенського, св. Августина, св. Амвросія, пізніше в творах св. Томи з Аквіну, св. Франца Салезія, св. Томи Кемпійського, св. Івана від Хреста, св. Катерини Сієнської і других. Для нашого реферату ми мали перед очима книжку Отця Івана Хрестителя Шотард-а з французьким оригінальним наголовком «Ль'ам де ту Апостолят», де так ядроно представлено конечність внутрішнього життя, що є немов душею для життя людини, отже конечною умовиною успішної апостольської діяльності. Преосв. Дель Ріо, Єпископ з Джераче в Реджіо-Калябрія так сказав про цю книгу: «Щаслива рука, що написала таку книжку і блаженна душа, що створила її».

Наслідуючи підхід Автора до справи, будемо старатись в коротких словах з'ясувати конечність, знеслість і благословенні наслідки внутрішнього життя священика та їх вплив на цілу апостольську діяльність священика. Насамперід пізнаємо, що Господь Бог хоче від нас апостольської праці, але завжди в повній гармонії з нашим внутрішнім життям тобто з нашою працею над власним освяченням, над спасінням нашої власної душі. Відтак на прикладах пізнаємо, що між життям активним, тобто між апостольською діяльністю, а внутрішнім життям і працею над власним освяченням заходить дуже тісний зв'язок, але такий, що внутрішнє життя має першенство. Наша діяльність мусить бути підпорядкована чи згармонізована з нашим внутрішнім життям.

Ми прийдемо до ствердження дуже важної правди, а саме, що діяльне життя, повне праці, трудів, подвигів, ведене без належного внутрішнього життя не тільки не дасть сподіваних успіхів, але воно навіть є небезпечне для священика чи для світського апостола і може довести його навіть до руїни. Натомість щораз більше посилене життя внутрішнє має благословенні впливи на нашу апостольську діяльність і є запорукою тривалих успіхів. Вкінці пізнаємо декілька засад і декілька важливих вказівок для належної побудови внутрішнього життя, пізнаємо й те, що всі ці засади важні

на всі часи і на всі життєві умовини, вони важні отже і серед нашої тяжкої душпастирської праці на скитальщині тобто серед справді виїмкових умовин праці священика над спасінням повірених йому душ.

**Господь Бог вимагає від нас апостольської праці,
але й внутрішнього життя.**

В Бозі є життя — Бог є саме життя. І хоч як величні є діла сотворення, то всеж через сотворення видимого й невидимого світа Бог не проявляє цього свого життя в особливо посиленій спосіб. Тільки через т. зв. «operationes ad intra» Господь Бог від віків розвиває, так сказати, найбільше посилену діяльність, бо в таїнстві Пресвятої Тройці є скрита вічна й суттєва діяльність Предвічного Отця, що родить Сина від віків, а Дух Святий від Отця й Сина походить.

«А так як Отець має життя в собі, так і Синові дав він життя в собі, щоби кождий, хто вірує в нього не погиб, а мав життя вічне» — каже Ісус Христос. Погляньмо отже на туземне життя нашого Спасителя. Він «Світло тихе святої слави Безсмертного Отця небесного». Він, Христос, є повним і совершенним здійсненням всіх Божих плянів відносно спасіння людського роду. Тридцять років в житті Спасителя — це укрите життя в Назареті, життя молитви й праці, відтак після хрещення в Йордані ще сорок днів духовних вправ Спасителя на пустині на молитві й пості, на умертвленні й розмові з Небесним Отцем. Стільки довгої й солідної підготовки до такої короткої кар'єри прилюдного виступу! А навіть в часі апостольської праці — Христос часто молиться, віддаляється від товпи, скривається на самоті, цілі ночі посвячує на молитву. Що більше, словами сказаними до Марти, сестри Лазаря, Христос виразно хоче підкреслити першенство життя молитви, тобто контемплятивного життя і на скаргу Марти: «Сестра моя єдину мя остави служити — рци оубо їй да ми поможет» — Спаситель відповідає ясно: Єдино єсть на потребу. Марія благу частю ізбра, яже не отімется от нея». І Своїм Апостолам показав, що їхня праця не буде мати успіхів, якщо не буде супроводжена молитвою. А саме Христос являється Апостолам над Тиверядським озером по своїм воскресінні, коли вони після майже цілонічної риболовлі нічого не зловили і на запит Ісуса Христа: чи мають, що їсти, відповіли, що ні — тоді Христос сказав: Закиньте сіть по правому боці корабля. Апостоли послужні закинули

сіти і зловили 153 риби. Отже тільки в обіднанні з Ісусом може бути надія на успіх.

Апостоли не забули науки свого Учителя про потребу обіднання з Ісусом тобто потребу внутрішнього життя. Ось ерусалимська громада вірних росте, зростають і потреби бідних, немічних, калік, вдів і сиріт. Апостолам вже тяжко обслужити всіх без занедбання в молитві та проповіді св. Євангелії. І вони вибирають для обслуги вдів і сиріт сімох діаконів, мужів повних віри та Духа Святого, а самі заявляють виразно: «Ми же на молитві і служенні слова пребудем» (Дії 6, 4).

В очах Божих внутрішнє життя є вище за активне життя.

Вселенські Архієреї, Учителі Церкви, Святі усіх віків і різних місць християнського світу одноголосно твердять, що життя контемплятивне є вище, є важніше як активне життя. «Життя контемплятивне є краще за активне життя і корисніше за нього» — каже св. Тома з Аквіну. А св. Бонавентура додає ще й ряд епітетів, коли говорить яке то знесле є внутрішнє життя і називає його: життя знесліше, певніше, багатше, миліше, постійніше.

Знесліше життя — бо ж життя діяльне каже нам займатися людиною й всіма людськими справами, часто туземними речами, а життя контемплятивне вводить нас у царство вічних правд. — Марта працювала над одним тільки завданням, вона перебувала на одному місці — Марія перебувала з Христом, отже своєю любов'ю вона охоплювала Божого Сина Спасителя світу цілого, всіх людей.

Життя певніше — бо дає краще запевнення вічного життя. Діяльність Марти назвав Христос такими словами: «Печешися і молвиши о мнозих». Так можна характеризувати й діяльність кожної людини, що постійно клопочеться, не має спокою і ніколи не може знайти душевного скуплення. А забуває людина, що «едино есть на потребу».

Життя багатше — бо життя молитви й контемпляції вводить нас в круг надприродних дібр, вартніших за всі скарби світу, затісне звязок з Богом, помножує в нас любов.

Життя миліше — бо внутрішній чоловік віддає себе повні в Божі руки, йому стає мило на душі, він однаково приймає від Господа добро й благословення як також прикроці, хрестики й тяжкі проби.

Життя постійніше — бо його ніхто не може від нас ві-

дібрати: ні клопоти, ні хрестики, ні злі люди, ані недуга, це одним словом та «благая часть, яже не отіметься».

Щоби зібрати в кількох словах велич внутрішнього життя молитви, вистарчить навести ось такі слова св. Вернарда: «У внутрішньому житті молитви людина живе благочесно і в чистоті, рідко падає в гріх, є завжди готова до добрих діл, поступає певно на шляху християнських чеснот, одержує більше ласк, відпочиває спокійно, вмирає легко з відданням на Божу волю, скоро очищується від гріхів, а по смерті дістає велику надгороду».

Внутрішнє життя захоронює нас перед небезпеками іззовні.

Внутрішнє життя, що впливає з святості духовної людини є для неї справді великим благословенням.

Це життя молитви й постійної злуки з Господом Богом захоронює людину, передусім священика, перед небезпеками в апостольській праці. «Облечіте вся оружія Божія, яко возмоцти вам стати противу кознем диявольским. Ність бо ваша брань противу плоти і крови, но противу духовом злоби поднебесним... Препояшіте чресла Ваша істиною... і шлем спасенія восприймайте і меч духовний, еже єсть глагол Божій» — наповідає нас Апостол, що добре знає всі зовнішні небезпеки, що загрожують нашому спасінню. Він не таїть перед нами тих тяжких небезпек, особливо смертоносних стріл диявола, бо дияволу не подобається ані наша апостольська ревність ані наші змагання за поширення Христового Царства на землі. Він «человіпоубійца бі іскони», не завагався спокушувати на пустині самого Господа Ісуса і він постійно намагається шкодити Христовому апостолові в його апостольській діяльності. Св. Тома з Аквіну виразно каже: «Важко є добре й побожно жити серед праці над спасінням душ з причини зовнішних небезпек.

Внутрішнє життя молитви й злуки з Богом скріплює наші сили в апостольській праці. Колись і Апостоли та учні Христові були змучені цілоденною працею і до них звернув Христос такі слова: «Ходіть на відлюдне місце та й спічніть дещо» (Мт. 6, 31).

«Ілія — каже св. апостол Яків — бі чоловік подобострастен нам і молитвою помолися да не будет дождь і не одожди по земли літа три і місяц шесть і паки помолися і небо дождь даде і земля прозябе плод свой»... Пророк Ілія ба-

чить сумні наслідки ідолопоклонства в Ізраїлі, свідомий тяжких гріхів царя й народу, не перестає благати Господа про поміч і про рятунок. І ось Господь сам годує його таїнственным хлібом, дає йому відвагу й фізичну силу дальше голосити Боже слово. Ця старозавітня постать мужа молитви остається горіючим світильником до нині, зокрема для Чину монахів кармелітанів та контемплятивних сестер кармелітанок, що живуть у великій строгості, серед постів і молитви.

Внутрішнє життя зміцнює наші сили до апостольської праці.

Внутрішнє життя молитви дає нашій немічній природі нову енергію і силу згідно з відомими словами св. Павла до Тимотея: «Чадо Тимотее, возмогай о благодати» (II Тим. 2, 1). Бо життя в Божій благодаті — це наша участь в житті Христа Богочоловіка. Вправді, як Божі сотворіння маємо деяку скількість власних духовних та фізичних сил. Але тільки в Христі живе повнота сили Предвічного Небесного Отця, Божа всемогучість і Божа всесила. Тому й повторяв св. Григорій з Назіянсу: «Ісусе, в тобі вся моя сила». А наша св. Літургія дуже влучно висловлює цю велику правду словами ірмоса: — «Христос моя сила, Бог і Господь, честная церков боголіпно поет взивающе, от змисла чиста, о Господі празднующе». «Сила бо моя в немощех совершается» — каже св. Павло, цей дійсно внутрішній чоловік, що вправді розраховує на свої власні сили, але тільки як на допоміжні сили. Він радо використовує своє знання набуте в школі відомого вченого Гамаліїла, він користує з прав римського горожанина, він не забуває свого фарисейського походження, навіть практичні зайняття використовує для свого матеріального забезпечення, але успіхи своєї апостольської праці він приписує Христові.

Внутрішнє життя — джерело радості і вдоволення.

Внутрішнє життя молитви й злуки з Господом Богом дає нам радість і вдоволення. Апостольські труди часто приносять нам багато невдач, розчарувань, хрестиків і клопотів. А скільки то таких апостолів в наших часах, що кінчають свої довголітні подвиги, по людськи говорячи, повним банкрутством. Погляньмо хочби на величню постать слуги Божого Митрополита Андрея, що ціле своє життя горів і діяв як доб-

рий пастир не тільки серед свого народу, але передусім працював для зєдинення наших братів і всіх незєдинених християн в одній, святій, католицькій Церкві. На цьому світі він не тільки не дочекався здійснення своїх ідей, не побачив більших успіхів своєї довголітньої праці, але противно — відійшов з цього світу у хвилину тяжкої руїни, бо наша Церква мусіла зійти в катакомби.

Зрештою вистарчить пригадати собі образ Сина Божого, що в Гетсеманському городі терпить страшне конання — «нача тужити і скорбіти». Каплі кривавого поту спливають на землю. І Христос шукає саодиного рятунку: — сили й потіхи в молитві. Щобільше, Він просить своїх учнів, щоби вони також молилися, щоби чували разом з ним. Він не дає їм інших завдань, не просить про які інші послуги, інтервенції, заходи перед синедріоном, а поручає єдину молитву: «Чувайте і моліться, щоби ви не впали в спокусу, дух бо бодрий, але тіло немічне».

Внутрішнє життя — захорона перед знеохоченням.

Вкінці внутрішнє життя захоронює нас перед думками знеохочення до апостольської праці у випадках, коли не маємо успіху взагалі або коли наш успіх є за малий, не такий, як ми сподівались. Життя молитви дає нам силу вести безіменну апостольську працю без уваги на те, чи другі запримічують нашу працю, нашу ревність і чи належно доцінюють нас. Воно захоронює нас перед гордістю, що нераз можна її спостерегти у дуже здібних і обдарованих надзвичайними дарами працівників, що доконують справді деяких на око великих діл, але при тому приписують собі всі заслуги, а не згадують про поміч Божої благодати. Такі апостоли немилі Богові, бо гордим Бог противиться, а тільки смиренным дає благодать.

Внутрішнє життя—це підстава розвитку релігійних спільнот.

Для монастирів, виховних заведень, сиротинців — внутрішнє життя є умовиною належного розвитку. Отець Шотард в своїй книжці «Душа апостольської діяльності» наводить приклад двох сиротинців для дівчат — оба сиротинці були ведені Сестрами двох різних релігійних Згромаджень. На шістьнадцять дівчат, що опустили сиротинець з хвилиною осягнення повнолітності — тільки три з першого сиротинця,

а дві з другого сиротинця приступали ще упродовж кількох місяців до щоденного святого Причастя. Інші — одинадцять дівчат — не приступали до св. Причастя взагалі, а з часом деякі з тих дівчат опинились на найнищому степені не тільки соціального, але й морального життя. Одна тільки вихованка сиротинця осталась практикуючою жінкою і приступала щоденно до св. Тайн. Церковна Влада мусіла зробити деякі зміни у Заряді домів і з першого дому усунула настоятельку, а з другого — Духовника дому. Після такої зміни змінився і релігійно-моральний стан вихованок сиротинця. Ніодна з дівчат не пропала на світі, а всі осталися ревними християнками. При згадці цієї події Отець Шотард зовсім не має на думці кидати камінням в бік настоятельки або осуджувати Духовника. Так настоятелька як і духовний провідник були побожні душі, сповняли свої обов'язки, ніколи не дали якого найменшого згіршення. А однак їм бракувало одного — глибокого внутрішнього життя. Вони вже були люди старші, свій вік посвятили виховній праці над молоддю, а ніколи самі не спитали себе, наскільки їх апостольська ревність є скріплена молитвою, чи справді роблять вони все з Христом і через Христа і в Христі. Бо ж така Божа воля, що все діється тільки з Христом і через Христа.

Внутрішнє життя приносить Боже благословення апостольській праці.

Внутрішнє життя приносить нашій апостольській праці щедре Боже благословення. «Без мене не можете творити нічого» — каже Христос своїм Апостолам і вони свідомі тих слів сходяться після Господнього вознесення в ерусалимській горниці та перебувають там 10 днів на молитві. Щойно десятого дня, сповнені духом Святим, зачинають свою проповідь. І ось перше чудо: Словам Святого Петра повірило 3.000 людей, що охрестились в ім'я Господа Ісуса і мали ласку стати першою громадою визнаців Христа.

Оповідать, що славний проповідник Лякордер довго перебував на молитві, заки виходив на проповідницю, а після своїх проповідей він найрадше замикався в келії і тут далі молився та бичував себе. Тайну успішного апостольства скорше можна збагнути у стіп Розп'ятого Христа, як у непересічних здібностях славних місіонарів, проповідників, душпастирів. Бо в нашій апостольській праці маємо три головні за-

соби: слово, діло й молитву. Більшою над слово і діло є молитва — каже св. Вернард.

Яке особливо важне значення має молитва, вказують ще й Христові слова записані у св. Євангелії відносно священничих покликань. «Жниво велике, а женців мало. Благайте Господаря жатви, щоби післяв робітників на свої ниви». Благайте! — каже Христос. І тим хоче на всі часи дати науку, що іншими засобами не здобути нам священничих та монаших покликань як тільки особливо ревною молитвою до Господа Бога, щоби вибрав собі і післяв робітників на своє жниво.

А як прийдуть на нас, робітників Христових, терпіння — то внутрішнє наше життя не допустить, щоби вони заломались, чи навіть захитались. Бо терпіння зносять люди тут на землі в потрійний спосіб: як погани, як засуджені на терпіння і як святі. Але яка ж різниця між тими трьома родами терпінь. Це знають добре всі ті, що мали в житті змогу ближче приглянутись засудженим в'язням в концентраційних таборах, або бодай читати книжки про те, як переносять каторги люди безбожні, а як поведуться священники, монахи, монахині й вірні, що живуть внутрішнім життям. Щоби терпіти дійсно з Христом треба терпіти так, як терпіли святі, тобто з тою думкою, що нашими терпіннями ми доповнюємо страдання Христові у Христовому таїнственному Тілі. Каже св. Августин, що «все звершилося, але тільки щодо Голови таїнственного Христового Тіла, остались однак страсті Христові для членів. Христос терпів як Голова свого таїнственного Тіла — тепер і покінець віків буде терпіти в своїх членах».

Спасенний приклад внутрішньої людини на довілля.

Внутрішнє життя, життя молитви, робить нас орудниками для освячення других через добрий приклад. «Ви є сіль землі, ви світло для світа, ви город, що стоїть поверх гори» — так відзивається Христос в нагорній проповіді до своїх Апостолів. Яка ж то велика сила нашої проповіді про молитву, якщо нарід бачить нас часто в церкві перед кивотом на розмові з Христом. Відомий приклад тої нещасної жінки, що в хвилину найтяжчої кризи зайшла до церкви і заховалася в кутку, бо хотіла бачити, як заховується в Божому домі священник сам, коли його ніхто з людей не бачить. Цей священник сповідав до пізнього вечора, а коли останній каєник

опустив церкву — тоді й він вийшов зі сповідальниці, клякнув перед кивотом, довго ще молився і з глибоким поклоном хотів вийти з церкви. Щойно в цій хвилині підійшла до нього нещасна жінка, що роками не сповідалася і просила про святу сповідь. Вона була врятована. Врятована — не найкращими проповідями славних проповідників ані якоюсь доповіддю ані книжкою на релігійну тему, але тим останнім прикладом священика, що доземним поклоном вмів віддати належну честь укритому на престолі Цареві Віків.

Скільки ж то є славних професорів Богословії, що мають справді славу вчених, але не відзначаються внутрішнім життям. Їм здається, що з точним вичерпанням шкільної програми, завершеної іспитами, вони сповнили свій обов'язок. А все ж вони не дали своїм учням того, що дає внутрішня людина.

Може навіть ми священики нераз забуваємо, що маємо обов'язок дати добрий приклад. Не сміємо легковажити й критикувати нашого співбрата-священика тоді, коли він з особливою набожністю заховується в церкві, мовляв треба робити в укритті наші добрі діла і не конечно з ними показуватись світові. Христос бо виразно сказав: «Тако да просвітится світ ваш пред чоловіки, яко да видят ваша добрая діла і прославлят Отца вашего, іже на небесіх». Та й св. Апостол Павло наповідає свого учня св. Тимотея, щоби був прикладом для своїх вірних в слові, в любові, у вірі, в чистоті. А про себе самого пише ясно: «Подібні мні бивайте, якоже аз Христу» (I Кор. 11, 15).

Внутрішнє життя — джерело надприродних дарів,

Внутрішнє життя, постійна молитва і злука з Богом, дає нам особливі надприродні дари віри, надії й любови. Воно передусім дає нам, священикам ласку бути добрим пастирем, що за прикладом Сина Божого, йде шукати заблуканих овець. Такий світлий приклад маємо саме тепер в особі нашого Святішого Вітця Папи Івана XXIII, що зараз по вступленні на Петрів престол назвав себе добрим пастирем і тоді, як багато людей — вчених, політиків, організаторів — питали себе, чи знайдеться серед смертних людей гідний наслідник великого Папи Пія XII, на Апостольському Престолі засів добрий пастир, людина з бідного роду, але людина внутрішня, що мимо своїх 78 років і тих самих тяжких трудно-

щів міжнароднього й політичного життя, що існували й за Папи Пія XII, кермує Христовим кораблем до певної спокійної пристані. Вистарчить згадати хоч деякі акти, що їх dokonав Святий Отець Іван XXIII в цих кількох місяцях вселенського архіерейства: проголошення вселенського і епархіяльного римського соборів, реформа церковного права, віднова старих літургічних відправ з участю Вселенського Архіерея, особливо у страсну седмицю, відвідини хворих і в'язнів, звернення й промови, авдієнції, реформи у Ватиканській державі, тощо.

Внутрішнє життя дає нам духа покори й умертвлення. Прикладом для нас можуть стати численні святі з давніх віків, а з нових часів найкращий зразок для нас священників — це св. Іван Віяней, парох з Арс.

Важні заключення.

Як мужі молитви, а рівночасно й ревні апостоли у поширенні Христового царства на землі ми повинні після спокійного розважання всього дотепер сказаного прийти до переконання і до слідуєчих заключень:

Наша ревність в апостольській праці тільки тоді діждеться благословенних успіхів, якщо Христос вимагатиме наших зусиль і здійснить наші наміри й наші змагання.

Христос Господь є головним діячем всіх наших апостольських діл, а ми є тільки орудниками в Його руках.

Ісус Христос не благословить тих апостольських зусиль, що спираються виключно на природних здібностях.

Ісус Христос не благословить тих апостольських зусиль, що виконані з понук власної любови, а не з любови до Бога і ближніх.

Горе тому, хто відказується від тієї апостольської праці, до якої Бог його кличе.

Горе тому, хто виконуючи апостольську працю хоче тільки приказувати і забуває, що він обов'язаний до послуху й вірности Богові й св. Церкві.

Горе тому, хто серед надміру апостольських трудів забуває за життя духовне і не плекає його.

Горе тому, хто не вмє так упорядкувати свого внутрішнього життя й апостольської діяльності, щоби з внутрішнього життя черпати охоту й силу до праці і тільки від Бога очікувати успіхів.

Маючи перед очима нашої душі такі важні заключення, ми повинні відразу зробити крок вперед і перевірити, наскільки в практиці ми відповідаємо вимогам внутрішнього життя, наскільки кожний з нас є внутрішньою людиною. Якщо ми від хвилини нашого рукоположення старалися зберегти і помножити благодать Божу дану нам Духом Святим через положення архієрейських рук, то дякуймо Господу Богу за все. Якщо з нашого боку були які недотягнення, то час нам завернути з дотеперішньої дороги і бодай в дев'ятий чи одинадцятий час увійти у виноградник нашої душі та й працювати над собою з повним запалом і ревністю. Христос, наш Владика, милостивий. Він дає під кінець однакову заплату тим, що цілий день трудилися і тим, що прийшли пізно. Для побудови сильних основ внутрішнього життя можуть нам послужити ось такі правила:

Правила внутрішнього життя.

1. Ми мусимо точно заховувати порядок дня, що його встановлюють нам чи то правила, чи наш уряд, чи наш настоятель, а передусім треба бути точним у ранньому вставанні.

2. В основу нашого внутрішнього життя й нашої діяльності мусимо покласти щоденне ранішнє розважання.

3. Свята Літургія, Церковне Правило (ереїський молитвослов) і всі інші Богослужби, особливо уділювання св. Тайн, церковні благословення — є життєдайними джерелами внутрішнього життя священика і з тих джерел треба постійно черпати, живучи літургійним життям.

4. Частинний та загальний іспит совісті мають завдання поруч розважання та наших літургійних практик бути сторожами нашого серця так, що ніколи зперед очей не зникнуть нам слова Христові: — Чувайте та моліться.

5. Короткі зідхнення впродовж дня, в часі наших зайнять, особливо призивання Імени Ісусового т. зв. молитвою чи пак правилом св. Пахомія дають нам силу перебувати в постійній злуці з Богом.

6. Духовне читання, а особливо щоденне читання Святого Письма помножує в нас не тільки знання правд св. віри та моральних приписів. Наші священики в Рідному Краю були обов'язані приписами Собора прочитати впродовж кожних п'яти років ціле Святе Письмо. Чи багато українських свя-

щеників у вільному світі думає про виконання цієї корисної практики?

7. Свята Сповідь раз на тиждень є обов'язкова для всіх священників.

8. Щорічні духовні вправи є дуже корисні, але не вистарчаючі. Треба ще робити т. зв. щомісячну духовну вправу упродовж одного дня або бодай пів дня, щоби себе сконтролювати наскільки ми робимо поступи в духовному життю.

Розважання, св. Літургія, церковне правило, іспити совісті, духовне читання, короткі зідхнення (стрілисті молитви) — це постійне піднесення нашого серця до Бога й розмова з Богом. Перед кожною релігійною практикою внутрішня людина каже собі словами Псалмопівця: «Услышу, что речет о мні Господь Бог мой», або ще краще словами пророка Самуїла: — «Говори Господи, слуга Твій слухає». Колись казали ізраїлитяни до Мойсея: — Говори ти до нас, а ми будемо тебе слухати, — Господь нехай не промовляє до нас, щоби ми не повмирили (Ісх. 20, 19). Не так — каже св. Тома Кемпійський — ми повинні молитись, але ми повинні просити Господа Бога, щоби він безпосередньо промовляв до нас. Бо Господь є світлом пророків і Він може сам нас навчити без помочі й посередництва пророків. Люди можуть вправді голосити нам високоякісні слова, блискучі промови, але це тільки слова. Вони милі для вуха, вони збуджують в нас подив для проповідника, до серця слухачів однак не доходять, якщо Господь не промовляє разом з проповідником. Ми проповідуємо заповіді Божі, але силу їх заховувати дає Господь. Ми вказуємо дорогу спасіння, але силу йти тією дорогою до спасенної пристані дає Всемогучий Бог. Наша проповідь діє ззовні, а Господь Бог промовляє до серця слухачів і дає їм ласку розуміти все те, що вони чули.

Рівнодушність внутрішньої людини.

Молитва внутрішнього чоловіка є завжди молитвою рівнодушною до Бога й Творця Віків. Якщо я спрагнений і хочу напитись води, то яка різниця, чи цю воду подадуть мені в склянці чи в золотій чаші. Мені навіть приємніше напитись води з простої склянки, бо скло має ту властивість, що не змінє краски води. Подібно і в духовному житті: Якщо я завжди і на кожному кроці готовий сповнити Божу волю, то яка мені різниця чи я сповню її в терпіннях, чи в потіхах

і достатках, в недозі чи в сильному здоров'ї, серед почестей і слави, чи в опущенні й забутті. Щобільше, внутрішня людина вибирає в повній рівнодушності ті речі, що миліші Богові, якщо тільки не стоять їй на перешкоді які внутрішні і зовнішні обставини. Господь Бог благословить подружнє життя, але в Його очах миліший дівственний стан. Отже з любови до Бога вибирають святі душі цей другий стан, нераз і в найтяжчих умовах. Бог каже однаково любити багатих і бідних, але любов для бідних є миліша в очах Божих. І знову маємо вибір, на який завжди рішається людина рівнодушна, віддана совершенно на Бога, готова завжди сповнити Божу волю.

Літургічне життя священика — це джерело внутрішнього життя, отже й апостольської праці.

Попри приватні молитви священика, попри розважання, духовне читання і другі духовні вправи — літургічне життя є особливо життєдайним джерелом внутрішнього життя й апостольської праці. Наші вірні звичайно не бачуть нас, як ми робимо наше розважання, як ми читаємо побожну книжку, як пишемо який артикул релігійного змісту, як читаємо наш часослов — але вони бачуть нас рано при престолі, як ми відправляємо св. Літургію, вважають на наші рухи і на вимову слів підчас уділювання святої Тайни Хрещення, слідкують за відправою похорону, наскільки ми не скорочуємо його, дивуються, якщо ми не відправляємо бодай у важніших осередках наших Душпастирств вечірні чи утрени — одним словом цінять нас так, як бачуть наше душпастирювання в церкві чи поза церквою. Вони може й не знають точної дефініції Літургії, але вони свідомі того, що Літургія — це прилюдне, соціальне й офіційне почитання Бога збоку вірних дітей св. Церкви. Завдання Літургії — є віддати славу, честь і поклон Триєдиному Богові в спосіб найкращий, на який земне сотворіння тільки може здобутися, а одночасно це освячення наших душ через благодать св. Тайн, що їх уділює св. Церква руками своїх служителів.

Свята Церква вимагає від нас, щоби ми точно заховували літургічні приписи: в останніх десятиріччях для нас Українців зібрані, апробовані і видані в богослужбних книгах св. Апостольським Престолом. Свята Церква вимагає, щоби ми точно відчитували текст, не важилися змінити його, не про-

пускали слів, не спішилися з відправою, взагалі відправляли достойно й по чину. Але тільки саме матеріяльне сповнення літургічних приписів збоку ерея не є знаком внутрішнього Божого чоловіка. Внутрішній, Божий служитель св. трапези використовує всі багатства св. Літургії для свого власного освячення і для освячення своїх вірних. А наш церковний рік так гарно уложений, такий багатий на великі празники, так майстерно ставить нам перед очі життя, спасительні страсті, смерть, воскресіння й вознесення Господа Ісуса, що ми властиво не святкуємо тільки давних подій зперед 2-000 років, але кожного року щераз таїнственно очікуємо приходу Христа в часі різдвяного посту, віддаємо поклін Вифлеємській Дитинці в яслах, йдемо разом з Христом над Йордан до Йоана, бачимо славу його на Таворі, проводимо Його торжественно до Єрусалиму як Царя і Месію, стоїмо під хрестом на Голгофті, переживаємо славу воскресіння. Одним словом, як ми стоїмо в церкві на Богослужбі, то нам здається, що стоїмо в небесній славі і співаємо разом з Небесними силами Трисвяту херувимську пісню.

Справді св. Літургія дає нам змогу жити життям неба вже тут на землі. Вона ж зрештою є нічим іншим як тільки наслідуванням небесної літургії, що триватиме цілу вічність. Таку літургію бачив св. Йоан Богослов в своєму видінні на острові Патмос і він описує її. Якщо ж я співаю чи читаю правило, відправляю св. Літургію — то що ж іншого роблю як не те саме, що виконують ангели й святі в небі: «Слава Отцю і Синові і Святому Духові». Інших слів я не скажу в хвилині, як прийдеться мені опустити моє смертне тіло і як я стану віч-на-віч перед моїм Господом і Богом. В небі відпаде духовне читання й іспит совісті і діла милосердя і писання важних артикулів на різні теми, а останеться та сама Божественна Літургія, що її мали ми ласку й щастя приносити нашими руками на землі.

Щоби обновити в нас літургічного духа вистарчило б прочитати собі письма слуги Божого Митрополита Андрея на обрядові теми. Вони тим цінніші, що п'януть тих негідних слуг Божих, що поважуються негідно й по святотрадськи приступати до престола й приносити св. Евхаристійну Жертву. Каже про таких негідних служителів слуга Божий наш Великий Митрополит — Андрей, що це найбільші шкідники в Таїнственному Христовому Тілі — бо одна святотрадськи відправлена св. Літургія приносить більшу

руїну як війна, як пошесть, або яке інше нещастя. «Ядий і пійяй недостойні суд собі ясть і піет, не разсуждая Тіла Господня» — каже Апостол про тих, що негідно причащаються Тіла й Крови Христової. А що ж сказати тоді про тих, що негідними руками приносять Евхаристійну Жертву. Нехай іспитують свою совість всі священники нашого нещасного сторіччя і нехай добре застановляться, наскільки вони також не причинились до тої тяжкої кари Божої, що впала на цілі церковні провінції, що опинились в руках безбожників.

Не тільки з браку часу годі згадувати тут про те занедбання, що його допускаються ті всі священники, що не дбають ані про красу Божого дому, ані про порядок в церкві, ані не стараються про відповідні ризи, посудини, світло, церковні книги, в яких т. зв. вічне світло перед кивотом здебільша погашене, або заступлене електрикою і т. д. Навіть в наших скитальчих умовах ми не можемо бути звільнені від обов'язку дбати про красу й велич Божого дому, про належні ризи, про цінні церковні посудини. Господь Бог вимагає від нас тої жертви, так як вимагав колись від синів Ізраїля, щоби ще на пустині збудували скинію завіта. Господь не казав їм чекати аж на прихід в обіцяну землю, а хотів замешкати між ними ще в часі їх мандрівки у виді облака над кивотом завіта.

Серце Христове — джерело внутрішнього життя

Наше внутрішнє життя зможемо зберегти чисте й нескверне, навіть серед найбільших труднощів та небезпек скитальщини, якщо невпинно будемо благодіяти Христа Чоловіколюбця тими короткими словами: «Ісусе тихий і покірний серцем, зроби моє серце подібне до Твого серця». Ця набожність до Христа Чоловіколюбця нехай і буде світлом для українського священника в наших тяжких днях. Ця набожність дістала в нас наші форми навіть в самій Богослужбі, уложеній нашим великим обрядовцем покійним Отцем Ізидором Дольницьким. Акафіст і молебень до Христа Чоловіколюбця, зпід пера Отця Дольницького був свого часу оцінений найвизначнішими Літургістами як архитвір і він перекладений між іншим на грецьку й арабську, а здається й на деякі модерні мови, відомий нині чужим народам. Любов до Христа Чоловіколюбця ушляхетнює серце священника і робить його подібним до Серця Божого Сина, нашого Господа, що з любови до людей покликав нас до служби святим своїм,

безсмертним і животворним тайнам та зробив нас учасниками вічних благ.

Вірність у почитанні Пресвятій Богородиці.

Вкінці не можна оминати бодай згадки на конечність особливої набожності до Пресвятої Богородиці, Матінки нашої й цариці Вселенної, що її св. Літургія називає «похваляю ереїв благодійних». Серед деяких католицьких священиків можна почути часом застереження відносно набожності до Пресвятої Богородиці. Годі згадувати тут про тих, що ставлять дивно провокаційні питання такого змісту як: Нащо Вселенський Архієрей проголосив правду віри про Успення й Внебовзяття Пресвятої Богородиці. Але є й такі, що зовсім здорову побожність народу до Матері Божої хочуть називати словом «маріянізм» і поважуються критикувати деякі вияви набожності до Пречистої Діви Марії. Немає сумніву, що і в наших часах, подібно як колись за часів Єфезького Собору, є скритий або явний ворожий наступ на славу й честь Пресвятої Богородиці, щоби в такий спосіб підірвати й любов та почитання до Її Сина Христа і Бога нашого. Ми, українські священики не підемо за такими нужденними кличами. В нас Матінка Божа матиме своє вибране місце як Цариця України, як мати наша найліпша і Її ми чистими устами й повним любови серцем будемо завжди співати: «О Тебi радується благодатная, всякая твар...»

Вона — Мати Божого Сина — й Матінка наша найліпша, зможе нам бути внутрішньою людиною, Вона навчить нас як плекати внутрішнє життя, щоби сповнити ту конечну умовину апостольської діяльності покищо тут на чужині, у таборах скитальців, серед хворих, немічних, нещасних — а скоро вже в Рідному Краю — нашій Батьківщині Україні, що потребує передусім святих священиків — таких як був св. Парох з Арс — для відбудови Царства Божого на Сході Європи.

Ч. К. 4491/59.

13. До Високопреподобних і Всечесних Отців Душпастирів в справі щомісячної духовної вправи.

У повищій доповіді «Про внутрішнє життя священика як найконечніший засіб апостольської діяльності» є згадка про важкі засоби для плекання духовного життя. Одним з таких засобів є також т. зв. «Щомісячна духовна вправа священика» для перевірки, наскільки він є вірний своєму покликанню, чи робить поступ у досконалості, чи постійно посилює працю над самим собою. Для практичного вжитку Впр. і Всч. Отців Душпастирів подаємо нижче зразок такої щомісячної духовної вправи. При цьому заохочуємо всіх наших священиків відбувати раз у місяць, найкраще в першу п'ятницю місяця, щомісячну духовну вправу і при цьому зробити докладний іспит совісті про стан своєї душі та й обновити приготування до смерті, що кожної хвили може прийти до нас і візвати рішучо: «Геть з цього світу! Здай рахунок з усіх талантів одержаних від Господа».

ЩОМІСЯЧНА ДУХОВНА ВПРАВА —

на те, щоби себе перевірити: чи я вірний своєму покликанню, чи я зробив який поступ у досконалості за минулий місяць, а також й на те, щоби себе побудити до щораз пильнішої праці над самим собою.

Того дня до звичайних вправ додаю:

- а.) іспит совісті зо стану моєї душі,
- б.) приготування до смерті.

1. На передодні щомісячної духовної вправи.

Попереднього дня підчас відвідин Евхаристійного Ісуса попрошу Божої помочі молитвою «Царю Небесний» і буду благати, щоби Дух Святий вселився в мені та й щоби дав мені пізнати стан моєї душі та й щоби я пізнав те, чого Бог хоче від мене. Попрошу також помочі Пречистої Диви Марії й св. Йосифа, св. Івана Хрестителя, св. Ангела Хоронителя. Буду повторювати собі часто: Господи, нехай я прозрю! Дай мені пізнати, що Тобі в мені не подобається, чого ждеш від

мене, навчи мене, як маю сповняти Твою волю, дай скористати з Твого милосердя завтрішнього дня. І ще скажу собі: Душе моя! Великий день завтра для тебе. Можеш направити багато втрат і шкід, якщо проведеш цей день на самоті, на розмові з Богом. Чи маєш щире охоту пізнати себе? Чи може боїшся Божого світла? Якщо хочеш дійсно пізнати себе, то мусиш перевірити, як стоїть справа твого освячення, чи поступаєш у досконалості? Чи зближаєшся до неба, чи відвертаєшся від пекла? В чому перемагаєш? Чи ведеш боротьбу проти диявола й проти світа, Якщо мав би ти стати нині перед Богом, чи не треба було би більше боятися, як останнього місяця. Бог — добрий Батько, чекає з готою ласкою, щоби тобі допомогти. Не трать духа, хоч ти німічний, бо з Богом усе зможеш зробити. Тільки проси!

«Піди на відлюдне місце і спочинь трохи» — каже до тебе Христос — застановися над собою. А ти скажи: Говори, Господи, Твій слуга, Твій син слухає Тебе. Чого хочеш від мене? Просвіти мене!

(з цими думками кладуся спати).

2. САМИЙ ДЕНЬ МІСЯЧНОЇ ДУХОВНОЇ ВПРАВИ.

а.) **Рано пригадаю** собі, що це день моєї місячної вправи й прошу Бога, щоби поміг мені якнайкраще на Божу славу й на моє спасіння провести цей день. Усе роблю з таким настроєм духа, немов би це був останній мій день — на ложу смерті.

Після св. Причастя обговорю з Ісусом мої справи, прошу поміг по святому провести цей день, прошу ласки щасливо вмерти. Відтак усе виконую з цим настроєм душі, що це останній день мого життя.

б.) Перед полуднем коло год. 10. —

Пів години перевірки стану своєї душі. — Зачинаю молитвою: «Царю Небесний...» і прошу, щоби Дух Святий мене просвітив, щоби дав пізнати мої обов'язки супроти Бога й супроти ближнього та й щоби дав побачити мої хиби, що з них треба поправитись.

Які є мої **духовні вправи**: Щоденні молитви, розважання, іспити загальний і частинний, яке духовне читання, які хиби повторюються в духовних вправах і які причини тих хиб: чи брак приготування, чи розгубленість думки, чи недбальство, чи може яке грішне прив'язання до вигоди, чи приємності. Чи не занедбував я яких духовних вправ, чи

підчас розважання робив постанови, чи пригадував собі ці постанови вдень, особливо в часі відвідин Ісуса в Пресвятій Евхаристії. — Як відправляю св. Службу Богу, яке моє благодарення? Які іспити совісти, чи маю намір поправитися? Як відбував я св. Сповідь? Чи відбував відвідини Найсвятіших Тайн. Як часто обновляв я добре намірення, як часто пам'ятав на Богу приявність? Яке моє набожество до Пречистої Діви Марії? Які практики покути? Які інші набоження? Зокрема застановляюся, як я відмовляю молитвослов.

Чи є в моїм серці ТРИ почування Найсвятішого Серця Ісусового: бажання більшої Божої слави, жажда спасіння душ, жажда посвяти й жертви. Пам'ятай, що це обов'язкові почування кожного священика. Як я проводив свободний час? Чи взагалі цинив я собі час? Як сповняв я обов'язки любови ближнього? Пригадаю собі засаду: «Що не треба ніколи питати себе, як мені тут на тому місці, але радше як другим зі мною?».

Чи з повагою й пошаною відносився до других? Чи був вибачливий на чужі хиби? Чи допускався обмови?, підозріння? Чи мав ворогування й неохоту до других?

Чи дбав про поступ у досконалості? Чи в минулому місяці старався набути собі таку чесноту й досконалисть, що її вимагає мій стан? Наскільки я поступив в умертвлінні змислів?, в душі віри?, в покорі? Який мій дух молитви? Яка моя головна пристрасть? Чи ходжу я в Божій приявності? Який дух самовідречення, саможертви? Чи я здержливий і уважливий в бесіді?

Який мій послух супроти Церковної Влади? Чи слухаю для того, щоби Богу подобатись? Як я говорю про Настоятелів, чи з пошаною?

Який у мене дух убожества? Чи не нарікаю на недостаток чогонебудь? Чи не бажав собі чого кращого?

Який у мене дух чистоти? Чи відкидав спокуси зараз? Чи вмертвляю очі й інші змисли, чи стримував їх від речей цікавих, небезпечних? Які мої розмови в справах відносно св. чистоти?

Якщо пізнаєш свої хиби, чи провини — впокорися перед Богом, жалуй, а його милосердя згладить ці провини. Віднови постанову, щоб пильнуватись на майбутнє, особливо в таких обставинах.

Закінчи молитвою: Згадай, Всемилоствива...

в.) **Пополудні.** — Зроби приготування до доброї смерті — перед Ісусом у Пресвятій Евхаристії, або у стіп Розп'ятого. — Уяви собі, що Ангел до тебе каже (як колись пророк Ісаїя до царя Єзекії): Упорядкуй свої справи, бо вмреш і не стане тебе між живими (IV Царств 20, 1). — Зчаста повторюй собі бодай нині ці слова: «Я маю вмерти».

1. **Я вмру** — все покину. Нічого не візьму з собою. Душа відійде з тіла. Воно нікому не потрібне. Його закопають скоро в гробі. А душа моя стане перед Богом, щоби здати справу з цілого життя: з кожної думки, з кожного слова, з кожного вчинку. Мій Боже!

2. **Коли вмру?** — Не знаю. Може нині, може завтра. Як? Чи свідомо, чи прийму Найсвятіші Тайни? Чи я готовий? Якщо нині я вмер би — чи все в порядку? Чи совість спокійна?

Пожертвую себе на смерть і скажу перед Богом, що я готовий прийняти смерть з Божої волі, коли тільки Бог схоче. Скажу так: «Я заслужив собі на смерть — і приймаю її як покуту за мої гріхи об'єднаний зо смертю мого Спасителя Ісуса Христа. Нехай буде свята Божа воля». — Попрошу ласки вмерти так, як умирали святі, зокрема так, як вмирав св. Йосиф при Ісусі й Марії. Отже буду просити: Ісусе, Маріє, Йосифе, вам віддаю моє серце, тіло й душу. Ісусе, Маріє, Йосифе, будьте при мені в останній хвилі мого скону. Ісусе, Маріє, Йосифе — нехай моя душа з вами в спокою відійде.

Попрошу захорони від наглої смерті. Пообіцяю, що використаю цей час життя, що мені ще остається, щоби приготувитись добре до смерті, бо:

1. Час тікає, а я стою голіруч без заслуг. А смерть не буде чекати.

2. Час обманює. Скільки то в мене було дотепер постанов, а що з того всього я зробив? Не буду відкладати поправи на пізніше, на реколекції, на старші літа, бо може вже за хвилину не буде часу, а прийде вічність.

3. Час не вертається. Раз втрачений — навіки втрачений. То ж зроблю все, що треба, щоб заслужити собі небесний вінець. Життя минається, дні за днями — як роса на сонці; смерть чатує — і вже нині може прийти; вічність чекає на мене — щаслива або нещаслива — це від мене залежить. Страшно було би вічно страждати й мучитись у пеклі. Що ж роблю я, щоб оминати вічної кари? Чи ж не

каже мені моя совість: Не відкладай покути за безчисленні твої гріхи. Добрих твоїх вчинків так мало, такі вони недосконалі! За коротку хвилю можна було статись святим, а ти за стільки років життя, за стільки років священства? Нема для тебе дороги невинности, що провадить прямо до неба, остається для тебе тільки брама покути — одинока дошка рятунку. Бійся гріха, брідься ним, покайся особливо з того гріху, що його так часто допускаєшся і то свідомо й добровільно. Але не трать духа, якщо було забагато упадків в твоїм життю, уповай на Боже милосердя. При помочі Ісуса й Марії ти можеш двигнутися з упадку і статись святим, якщо тільки схочеш. Скажи ж собі: Я хочу бути святим!

Ч: АВ. 4494/59.

14. Добра книжечка

Поручаємо увазі Впр. і Всч. Отців Душпастирів й наших вірних гарну й повчаючу книжечку п. н. «Як молитися на вервиці?» — В цій книжечці є коротко зібрані пояснення про молитву на вервиці, а також є подані короткі розважання над поодинокими таїнствами св. віри. Книжечку можна замовляти у Впр. Отця Юліяна Прокопова, Душпастиря в Ам'єн. Ось його адреса:

Mr. l'Abbé
Julian PROKOPIW
2, rue des Crignons,
AMIENS (Somme)
France.

15. СВЯЧЕННЯ

Дня 25 грудня 1958 р., на світлий Празник Рождества Господа нашого Ісуса Христа (за н. ст.) Високопреосвященніший Архієпископ й Апостольський Візитатор Українців у Західній Європі, підчас торжественної Архієрейської св. Літургії, відправленої в храмі св. Сергія й Вакха — тобто монастирській церкві Отців Василіян — в Римі рукоположив на священників п'ятох діаконів, іноків ЧСВВ, імена яких ось такі:

1. Патрикій Володимир БАЙС
2. Софрон Степан МУДРИЙ
3. Венедикт Микола МУЛИК
4. Тарас Теодор ПРОКОПІВ
5. Григорій Франко СЕРМАЧЕВСЬКИЙ

Дня 15 лютого 1959 р., в першу Неділю Посту (за н. ст.) Високопреосвященніший Архієпископ Кир Іван Бучко, Апостольський Візитатор Українців у Західній Європі, підчас торжественної Архієрейської св. Літургії, відправленої в каплиці Папської Семінарії св. Йосафата в Римі поставив на діаконів двох піддіаконів — питомців тієї ж Семінарії, а саме:

1. Фелікса ЕЧАВЕ, з єпархії св. Севастіяна (Еспанія)
2. Сергія ГАРА, з єпархії Торонтонської (Канада).

ПОМЕРЛИ

СМЕРТЬ БЛ. П. ПРЕОСВ. НИКОЛАЯ ЧАРНЕЦЬКОГО, ІСПОВІДНИКА СВ. ВІРИ.

З Рідного Краю надійшла сумна вістка, що дня 2 квітня 1959 р. у Львові (Західна Україна) помер Владика-Мученик, Архіпастир, Апостольський Ексарх Українців північно-західних українських земель, Преосв. Кир Николай Чарнецький, колишній Апостольський Візитатор для Українців на Волині, на Підляшші й на Поліссі.

Преосв. Єпископ Николай Чарнецький народився дня 14 грудня 1884 р. в селі Семаківцях, Станиславівської Єпархії. Гімназію й Духовну Семінарію закінчив в Станиславові. Дня 2 жовтня 1909 р. одержав єрейські свячення з рук бл. п. Преосв. Григорія Хомишина. Після єрейських свячень, за благословенням Преосв. Хомишина, виїхав на вищі богословські студії до Риму й завершив докторатом св. Богословії. З поворотом до Станиславова був професором філософії й догматики, а при цьому також духовним провідником для питомців Станиславівської Духовної Семінарії.

Дня 10 жовтня 1919 р. вступив до Чину Отців Редемптористів і там по скінченні приписаного новіціату займав різні відповідальні становища. Дня 16 січня 1931 р. Святіший Отець Пій XI іменував його Апостольським Візитатором для Українців на Волині й Поліссі, а 2 лютого 1931 р. в редемпторській церкві Св. Альфонса в Римі одержав архіерейські свячення з рук ВПреосв. Григорія Хомишина.

Як молодий Архіерей мав він великі труднощі з боку польської влади, що не хотіла погодитись з тим зарядженням

св. Апостольського Престолу. Не зважаючи на всі труднощі Преосв. Чарнецький з апостольською ревністю трудився серед своїх вірних і впродовж дев'ятох років сповняв свою тяжку місію на Волині, Поліссю й Білорусі і приносив усім духовну поміч і потіху. В часі першої большевицької окупації Галичини (1939—1941) Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький на основі одержаних надзвичайних повноважень іменував його Апостольським Ексархом для Українців на Волині й Підляссі, а для Білорусі іменував окремого Апостольського Ексарха в особі о. Неманцевіча Т. І. Апостольський Престіл потвердив ті номінації. Після другого приходу большевиків на Західну Україну його арештовано дня 11 квітня 1945 р. разом з другими українськими Владиками й засуджено на довічне каторгу. Після амністії даної по смерті Сталіна, він зі заслання на Сибірі вернувся до Львова в літі 1956 р., але вже зі знищеним здоров'ям і у Львові закінчив він своє туземне життя непохитного ісповідника й мученика за святу віру, а 4 квітня похоронено його в архієрейських ризах на кульпарківському цвинтарі. Його ім'я записане в Церкві Божій в списках тих Архієреїв, священників і вірних, що заковані в кайдани серед найтяжчих страдань раділи, що могли терпіти наругу за Христа.

Отець Д-р ГОРНИКЕВИЧ Мирон

Домовий Прелат Його Святости Папи і Генеральний Вікарій Архієпископа Відня для вірних Українців і для всіх вірних візантійського обряду в Австрії помер дня 21 квітня 1959 р. в Сольбад Галь коло Інсбруку в Тиролі.

Покійний народився 23 серпня 1886 р. в селі Розділ, пов. Миколаїв, Львівської Архієпархії. Богословські студії закінчив у Відні докторатом св. Богословії. По одержанні св. Тайни Священства у Львові дня 12 січня 1912 р. з рук Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького став сотрудником й завідателем Архикатедрального Собору Св. Юрія у Львові. Підчас першої світової війни за московської окупації Львова, на зарядження царського уряду, був ув'язнений і запроторений на заслання на Сибір. З поворотом зі заслання зі Сибіру до Львова на своє давнє місце Архикатедрального сотрудника він як визначний знавець Канонічного права заслужився особливою діяльністю як суддя і референт супружних справ в Митрополичому Церковному Су-

ді і як Радник Митрополичої Консисторії. Від 1923 р. до 1958 р. був парохом української католицької центральної парохії св. Великомучениці Варвари у Відні. І тут у Відні був він Радником Архієпархіальної Консисторії й виконував уряд Судді в Архієпархіальному Церковному Суді у Відні, а відтак став Генеральним Вікарієм Й. Ем. Кард. Інніцера для вірних Українців і всіх вірних зізантійського обряду в Австрії. В надгороду за ревну й повну посвяту працю в Христовому винограднику Святіший Отець Папа Пій XII іменував його Своїм Домовим Прелатом. Покійний Отець Прелат Мирон Горникевич похоронений на цвинтарі в Сольбад Галь, в Тиролі.

ХРОНІКА

Бельгія:

Впр. Отець Лев БООНЕН, священник латинського обряду Єпархії Лієж і уповноважений збоку Преосв. Єпископа з Лієжу для справ духовної опіки над скитальцями й поселенцями різних народностей на терені тої ж Єпархії на прохання ВПреосв. Апостольського Візитатора в Західній Європі, декретом Священної Конгрегації для Східньої Церкви Ч. 301/59 з дня 30 липня 1959 р., одержав привілей відправляти св. Літургію в нашому українському обряді на час 5 років.

Німеччина:

1. Ч: С. 4036. а/59.

Всесв. і Впр. Отець Василь ТУРКОВИД, Почесний Шамбелян Його Святости Папи, Душпастир Українців в окрузі Новий Ульм, грамотою з дня 22 червня ц. р. іменованій СУДДЕЮ Подружнього Церковного Суду А. В. першої інстанції з осідком в Мінхен.

2. Ч: С. 4036. б/59.

Впр. Отець Дионізій КУЛЬЧИЦЬКИЙ, Душпастир Українців округи Франкфурт/М., грамотою з дня 22 червня ц. р. іменованій НОТАРЕМ нашого Подружнього Церковного Суду А. В. першої інстанції з осідком в Мінхен.

3.

Всч. Отець Микола ІВАНЦІВ, іменованій Душпастирем Українців поселених на терені латинських Єпархій: Аахен, Ессен, Кельн, Мінстер. Осідок Отця Душпастиря є в Крефельд-Траар, Марія Зогманштр. 45.

4.

Всч. Отець Мирослав ПРОСКУРНИЦЬКИЙ, перенесений з душпастирської станиці Ляндсгут до міста Регенсбург, де зараз знаходиться його осідок. До душпастирства Регенсбург

5.

прилучено по смерті бл. п. Отця Германа Беттера місто Амберг з округою. Станицю Ляндсгут приділено до душпастирства міста Мінхен під обслугою Впр. Отця Івана Леськовича, Радника і Канцлера А. В.

До Душпастирства Впр. Отця Василя МАЛКОВИЧА, Радника А. В. — в Інгольштадті прилучено місцевості: Ерлянген, Нірнберг-Валька і Фірт.

Рим, дня 9. вересня 1959

Монс. Д-р. Мирослав Марусин
Канцлер

† Іван, АЕпп.
Апостольський Візитатор

ЗМІНА АДРЕСІВ СВЯЩЕНИКІВ У НІМЕЧЧИНІ

1. HW. H. Dionisius KOPČANSKY
Münster/Westf. Grevenenerstrasse 69. Bl. 7.
2. HW. H. Dr. Michael MOSKALYK
Goslar/Harz, Sommerwohlenstrasse 1 A.
3. HW. H. Myroslav PROSKURNYCKYJ
Regensburg, Landshuterstrasse
Krankenhaus St. Joseph

ЗМІНА АДРЕСІВ СВЯЩЕНИКІВ У ФРАНЦІЇ

1. Mr. l'Abbé Joseph BACZYNSKY
62, rue Labrouste. Paris XV.
2. Mr. l'Abbé Ivan JACKIW
62, rue Labrouste. Paris XV.
3. Mr. l'Abbé Ivan BOJCZUK
25, rue Brulée. Reims (Marne).
4. Mr. l'Abbé Paulo KOHUT
11, rue Finkmatt. Strasbourg (Bas-Rhin).
5. Mr. l'Abbé Nicolas BUCZKO
8, rue de la Source. Vésines-Chalette (Loiret)
6. Mr. l'Abbé Hryhorij BREZDEN
Presbytère: Semoy (Orléans) Loiret.

З М І С Т

УРЯДОВОГО ВІСНИКА АПОСТОЛЬСЬКОГО ВІЗИТАТОРА за січень—вересень 1959

	Стор.
1. Енцикліка Святішого Вселенського Архієрея Папи Івана XXIII	1—30
2. Пастирське Послання Апостольського Візитатора Українців у краях Західньої Європи	31—47
3. Відручне Апостольське Письмо св. пам. Архієрея Папи Пія XII	48—51
4. Апостольське благословення Святішого Вітця для духовенства й вірних Українців у краях Зах. Європи	51—52
5. Подяка Апостольської Нунціятури за «Петрів гріш»	52—53
6. Високе відзначення збоку Святішого Вітця Папи Івана XXIII	53—54
7. В справі торжественного відсвяткування 15-ої річниці смерти Слуги Божого Митроп. Андрея	54—55
8. Пригадка відносно грошових збірок на фонд постуляції Слуги Божого Митрополита Андрея	55—56
9. В справі добровільних датків за одержані з канцелярії А. В. книжки	56—58
10. Двоєння і троєння Св. Літургії	58
11. Заохота для Отців Душпастирів видавати Душпастирський Листок	58—60
12. Внутрішнє життя священика — це найконечніший засіб апостольської діяльності	60—76

13. До Високопреподобних і Всечесних Отців Душ- пастирів в справі щомісячної духовної вправи.	77—81
14. Добра книжечка	81
15. Свячення	82
16. Померли	83—85
17. Хроніка	86—87
18. Зміна адресів священиків у Німеччині	88
19. Зміна адресів священиків у Франції	88

